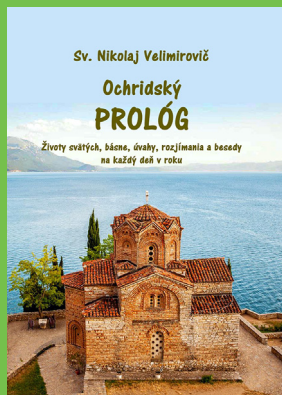
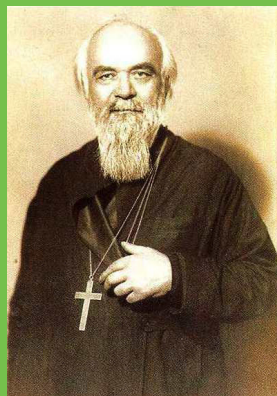

S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arcibiskupa prešovského, metropolitu českých krajín a Slovenska

si Vás týmto dovoľujeme srdečne pozvať na

prezentácie
slovenského vydania knihy
OCHRIDSKÝ PROLÓG
významného srbského svätca
vladyku Nikolaja Velimiroviča

PROGRAM:

7.11.2018 (streda)

- 10.00** - prezentácia knihy a beseda s autormi slovenského vydania na pôde jej vydavateľa - Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v **Prešove** - v rámci týždňa vedy a techniky na Slovensku;

23.11.2018 (piatok)

- 8.00** - svätá Liturgia v pravoslávnom chráme Vchodu do chrámu Presvätej Bohorodičky v **Komárne**;
- prezentácia knihy;
17.00 - prezentácia knihy s vystúpením srbského cirkevného zboru;
- vernisáž výstavy fotografií o srbskom monastieri Chilandár na Svätej hore Athos (Ruské kultúrne centrum v **Bratislave**);

24.11.2018 (sobota)

- 10.00** - svätá Liturgia v priestoroch galérie pravoslávnych ikon firmy HOUR v **Žiline**;
- prezentácia knihy s vystúpením cirkevného zboru zo Srbska;

25.11.2018 (nedeľa)

- 9.30** - svätá Liturgia v katedrálnom chráme Usnutia Presvätej Bohorodičky v **Košiciach**;
- prezentácia knihy s vystúpením cirkevného zboru zo Srbska;
18.00 - prezentácia knihy s vystúpením cirkevného zboru zo Srbska v renesančnom kaštieli v **Snine**.

V OCHRIDSKOM PROLÓGU - diele významného srbského svätca a učenca Nikolaja Velimiroviča sú zachytené krátke životopisy vyše 1500 svätcov a autor ku každému dňu roka pripája aj báseň, rozjímánie, úvahu a besedu na rôzne témy, čo z neho robí pokladnicu duchovného poznania a múdrosti.

O ňom, aj o jeho preklade do slovenčiny budú rozprávať jeho autori.

Odkaz sv. Cyrila a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт св. Кирила і Мефодія

Roč. LXIV/2018 ISSN 0139-9012

10/2018

Pút' zo Stropkova do Ladomirovej

Posviacka voj. cintorína z I. svetovej vojny vo Veľkrope

*Bohoslužby počas slávností na počesť
Sťatia hlavy sv. Jána Krstiteľa v Ladomirovej*

*Duchovenstvo počas prestolného sviatku na počesť Narodenia
Presvätej Bohorodičky v katedrálom chráme v Prešove*

Pokrov Presvätej Bohorodičky, 1./14.10.

Od nepamäti Cirkev oslavovala Presväť Bohorodičku ako ochrankyňu a záštitníčku kresťanského rodu, ktorá svojimi prosebnými modlitbami uprosuje Boha za nás hriešnych. Nespočetnekrát sa očividne ukázala pomoc Presvätej Bohorodičky jednotlivcom aj národom, v mieri aj vo vojne, v mníšskych pustovniach aj v ľudnatých mestách. Udalosť, ktorú si dnes Cirkev pripomína a sviatkuje iba dokazuje túto neustálu záštitu Presvätej Bohorodičky nad kresťanským rodom. 1. októbra 911, za čias cisára Leva Múdrehu (alebo Filozofa), bolo celonočné bdenie vo Vlacherne v Carihrade, v chráme zasvätenom Presvätej Bohorodičke. Chrám bol plný ľudí. V zadnej časti chrámu stál sv. Andrej Jurodivý so svojim učeníkom Epifanijom. O štvrtej hodine v noci sa zjavila Presvätá Bohorodička nad ľudom s rozprestretým omoforom v rukách, akoby tým odevom pokrývala ľud. Bola oblečená do krásnej zlatej porfýry a celá žiarila v neopísateľnej žiare. Bola obkolesená apoštolmi, svätiteľmi, mučeníkmi a devami. Sv. Andrej uvidiac to zjavenie, ukázal rukou blaženému Epifanijovi a opýtal sa ho: „Či vidíš brat, Cáricu a Paniu nad všetkým, ako sa modlí za celý svet?“ Epifanij odpovedal: „Vidím otče a žasnem!“ Toto sviatkovanie bolo ustanovené kvôli tomu, aby nám pripomínalo túto udalosť ako aj neustálu záštitu Presvätej Bohorodičky kedykoľvek, keď túto záštitu, tento jej pokrov, modlitebne hľadáme v ťažkostiach.

Úvaha

Presvätá Bohorodička sa často zjavovala svätým ľuďom kvôli nejakej po-

Ikona Pokrova Presvätej Bohorodičky

trebe. Buď aby ich posilnila v podvihu, uzdravila z choroby, alebo im odkryla nejaké tajomstvo. Dva čiastočne podobné a zázračné prípady, iba v rôznom čase, sa udiali vo svätohorskej Lavre, a to so svätým Jánom Kukuzelom a sv. Grigorijom mníchom. Vo Veľkom pôste, v čase veľkého akafistu, po jeho odspievaní sa Ján unavil a sadol na stoličku oproti ikone Bohorodičky. Len čo si sadol, hneď zaspal. Vtom sa mu zjavila Svätá Prečistá celá v nebeskej žiare a povedala mu: „Raduj sa Ján! Spievaj a neprestávaj spievať a ja ťa za to neopustím.“ Pri týchto slovách mu do rúk vložila jednu zlatku. Keď sa Ján strhol zo sna, zlatka bola v jeho ruke. Udivujúce zázraky sa potom stávali ako pri Bohorodičkinej ikone, tak aj prostredníctvom tej zlatky. Ďalšia udalosť sa stala mníchovi Grigorijovi. Aj on, ako aj

Kukuzel', bol spevákom v chráme. Patriarcha Kalist ustanovil, aby sa na liturgiách svätého Vasilija Veľkého spievalo „O Tebi radujetsja...“ namiesto „Dostojno jest...“ Jeho následník patriarcha Filotej to však zmenil a nariadil, aby sa kvôli skráteniu stále spievalo „Dostojno jest...“. Avšak raz v predvečer Bohozjavenia, aj v prítomnosti Grigorija, patriarchu alexandrijského, zaspieval Grigorij pieseň

„O Tebi radujetsja...“. Hneď potom sa mu zjavila Svätá Prečistá, ako aj Kukuzelovi, dala mu do rúk zlatku a povedala: „Som ti veľmi vďačná za tvoj spev na moju počesť.“ Kvôli tomu sa odvtedy ustanovilo, že sa na liturgiách sv. Vasilija Veľkého vždy spieva „O Tebi radujetsja“.

*Sv. Nikolaj Velimirovič,
z knihy Ochridský prológ*

Sv. moravské knieža Rastislav

Ako iste všetci vieme, čo sme mnohokrát už aj počuli, sv. Rastislav stojí na začiatku našej duchovnej kultúry a našej národnej identity a nezávislosti. Vieme, že sv. Rastislav bol panovníkom Veľkej Moravy, vďaka ktorému na naše územie zavítali solúnski bratia sv. Cyril a Metod, ktorí nám doniesli staroslovanské písmo. Čo je jeden z prvkov, ktorý určuje národ. Chceli by sme načrtnúť základné informácie, ktoré viac menej sú nám dobré známe, čo by každý pravoslávny kresťan mal určite vedieť.

Sv. Rastislav sa ujal vlády okolo roku 846. V dobe, kedy Moravia boli jedným z mnohých slovanských kmeňov, ku ktorým patrili napr. Glomáči, Obodriti, Glinania, Polabskí Srbi, Veleti, Suslovia, prímorskí a alpskí Slovania; dá sa povedať, že celá bývala Nemecká demokratická republika, ktorá bola kedysi obývaná slovanskými kmeňmi. Sv. Rastislav počas svojho panovania videl zlú a naliehavú situáciu, ktorá tam bola. Videl, ako franskí kňazi zneužívajú slovo Božie a cirkev ako politický nástroj moci. Rozdeľovanie si pozemkov ako osobný majetok, udeľovanie cirkevných majetkov svetským hodnostárom, hlásanie Božieho slova v nezrozumiteľnom jazyku (latinskom) a správanie franských kňazov proti morálnym zásadám Evanjelia. Zlá a naliehavá situácia volala po pomoci zhora. Sv. Rastislav chápal, že jednak s množstvom vojenských nepriateľov ako aj ľudí nesympatizujúcimi so Slovanmi bude takmer nemožné učiť ľudí pravdám kresťanstva, či o to viac riešiť otázky týkajúce sa každého národa, teda písma. Čo v praxi znamená nemožnosť učiť pravdám ortodoxie v zrozumiteľnom jazyku.

Stará antická múdrosť hovorí: „Ak chcete zničiť národ, zničte jeho históriu“. Bez písma, v ktorom sa uchovávaly historické zmienky o histórii, by bolo v budúcnosti takmer nemožné určiť niečo bližšie o slovanskej histórii týchto čias. Čo by sa určite aj stalo a treba povedať, že mnohí by boli radi v tých časoch. Predovšetkým to platí aj v liturgicko-bohoslužobnom živote. Jeho voľba bola požiadať Rím o udelení misionárov, ktorí by dokázali učiť ľudí kresťanstvu v ich slovanskom jazyku. Z tejto cirkevnej strany neodznala odpoveď niekoľkokrát. Následne sa rozhodol požiadať o pomoc tých, „od ktorých každý zákon dobrý vychádza“, ako to písal vo svojom liste Michalovi III., cisárovi byzantskému. Čiže jeho voľba bola požiadať mocnú Byzantskú ríšu

o pomoc, o poslanie misionárov, ktorí by naučili ľudí v jazyku slovanskom sláviť Boha. Tak sa aj stalo. Vtedajší patriarcha sv. Fótiot odpovedal Rastislavovi listom: „Posielam ti to najlepšie čo mám. Boh, ktorý každému národu prikazuje dospieť k poznaniu pravdy a dosiahnuť vyššie postavenie, zhlíadal na tvoju vieru (Rastislav) a úsilie...“ (Ján Šafin: Spor o dedičstvo. Cyrilo-metodská misia medzi východom a západom, kap. O sv. Rastislavovi, s. 28). Po misii u Chazárov sv. Cyril a Metod sa nezdržali dlho v Carihrade (Konštantínopol) a vybrali sa ihneď začať misiu u Slovanov, poslaní sv. patriarchom Fótiom, taktiež ich osobným priateľom. V r. 863 prichádzajú sv. Cyril a Metod na toto územie bývalej

Veľkej Moravy, samozrejme, so zástupom pomocníkov, jazykovedcov, ľudí učenených v právnych vedách a všetkých, ktorí v tomto blahom diele napomáhali. Prišli sem, vytvorili písmo staroslovanské, do ktorého začali prekladať bohoslužby ako Liturgie sv. Vasiľa Veľkého, Jána Zlatoústeho, Žaltár, pochopiteľne, celú Bibliu a iné bohoslužobné knihy. Tieto knihy dodnes používa Pravoslávna cirkev pri svojich bohoslužbách.

Treba zdôrazniť, že odkaz Cyrila a Metoda nespočíva len v písme, ale hlavne títo sv. bratia k nám priniesli pravoslávnu vieru. Samozrejme, že na tomto území už viera bola, ale nebola to čistá ortodoxia (pravoslávie). Boli tu už rôzne mylné učenia šírené nemeckým kňazstvom. Čo aj uvádzal kráľ Bulharska Boris ako sťažnosť na nemecké duchovenstvo a s prosbou o pridelenie sa ku konštantínopolskému patriarchovi okolo r. 850. A dá sa povedať, že bez jazyka by pravej ortodoxii bolo veľmi ťažké rozumieť. Ako sme povedali, Cyril a Metod stoja pri zrode našej kultúry, jednak intelektuálnej a potom duchovnej. Ich dedičstvo žije dodnes na našich územiach a srdciach pri slúžení Liturgie v cirkevnoslovanskom jazyku, ktorý bol príbuzným s ďalšími slovanskými jazykmi a v 11. st. bol povýšený ako najvhodnejší jazyk Cirkvi. Bez Cyrila a Metoda dosť ťažko by toto bohatstvo existovalo až dodnes. Ich sviatok Pravoslávna cirkev slávi 11. mája (24. mája podľa nového kalendára).

Marián Feďo

Zosnutie prep. Sergeja Radonežského

„Aby sme pochopili Rusko, je potrebné pochopiť lavru a aby sme vnikli do lavry, treba pozorne popozerať na zakladateľa lavry, ktorého považovali za svätého, keď ešte žil, divného starca Sergeja“, povedal kňaz Pavel Florenskij.

Prep. Sergej Radonežský je najväčší a najznámejší ruský svätý a Svätotrojičko-sergijevskú lavru, ktorej zakladateľom bol práve prep. Sergej, volajú srdcom Ruska.

Každý rok tisíce veriacich z celého Ruska a celého sveta idú do Svätotrojičko-sergijevskej lavry, aby sa mohli pokloniť „mošчам“ - ostatkom prep. Sergeja, ktorého už viac ako 6 storočí volajú „igumenom Zemli ruskoj“. Keď nebude lavry a prep. Sergeja, nebude ani Ruska.

Je to duchovný otec celého ruského mníšstva. Je zakladateľ Svätotrojičkej lavry, ktorá je duchovným centrom Ruska. Na konci svojho života mal zjavenie,

kde videl veľa krásnych vtákov i počul hlas z neba, že tolko veľa bude mať nasledovníkov ako tých vtákov a toto miesto bude veľmi významné. Vieme, že prep. Sergej vychoval veľké množstvo mníchov, ktoré zakladali ďalšie monastiere, viac ako sto. Sila ducha prep. Sergeja bola veľká, práve preto sa stal najväčším svätým celého Ruska. Založil monastier a postavil chrám Svätej Trojice, vychoval mnoho svätých, ktorí sa rozišli po celom severnom Rusku a zakladali nové monastiere, a učili ľudí láske k Bohu a bližným, a to hlavne svojím životom.

Ako sa loď zaťažaná množstvom pokladov približuje k dobrému prístavu, tak aj bohonosný Sergej naplnený Božou blahodaťou, priblížil sa k bránam Kráľovstva nebeského. Pred jeho smrťou sa prep. Sergejovi v jeho kelii zjavila Bohorodička spolu s apoštolmi Petrom a Jánom. Kelia sa naplnila oslepujúcim

svetlom a Bohorodička mu povedala, že monastier, ktorý založil, sa rozrastie a zide sa tu veľké množstvo mníchov. Šesť mesiacov pred jeho smrťou mu Boh zjavil čas jeho zavŕšenia života. Zvolal bratov a v prítomnosti

Ikona zosnutia prep. Sergeja Radonežského

všetkých odovzdal správu monastiera do rúk svojho žiaka prep. Nikona a sám sa začal modliť a mlčať. V septembri roku 1392 prep. Sergej veľmi ťažko ochorel. Ešte raz pozval všetkých žiakov k sebe a dal im svoje posledné poučenie o mníšskom živote. Predovšetkým ich učil, aby zostali verní pravoslávnej viere, následne prijal Telo i Krv Christovu so slovami: „Do Tvojich rúk, Hospodine, odovzdávam svoju dušu“, i ticho odišiel k Bohu. Stalo sa to 25. septembra 1392 vo veku 78 rokov, z ktorých 55 rokov prežil ako mních. Za svätého bol vyhlásený o 60 rokov neskôr, v roku 1452.

Prečo sa vlastne stal takým veľkým a pre celé Rusko veľmi významným svätým, veď bol takým istým človekom ako ostatní. Tajomstvo sa však skrýva v sile jeho ducha a odvahy ísť sám do lesa a byť sám, ako egyptskí mnísi prvých storočí, s divou zverou, vlkami a medvedmi, bojovať s duchmi zla, a zvíťaziť nad nimi, a oslobodiť sa od svojich strastí, stať sa slobodným a tým ukázať príklad ostatným. Bol oporou v zlomových momentoch ruskej histórie, keď k nemu prišiel sám knieža Dimitrij Moskovský, ktorému dal požehnanie na boj proti Tatárom, kde poslal aj svojich dvoch mníchov, Oslabu a Peresveta, aby po-

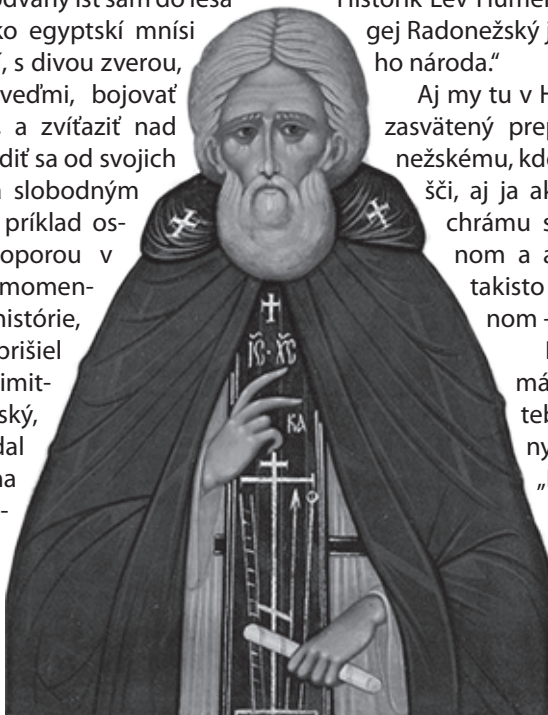
zdvihli sebavedomie a odvahu vojska, a povedal mu, že zvíťazí nad nepriateľom. Keď sa začala bitka na Kulikovom poli, prví vstúpili do boja mních Peresvet s nepriateľom Tatárom Čolobejom, v ktorom zvíťazil mních Peresvet, ale aj sám podľahol zraneniam. Toto víťazstvo pozdvihlo duch vojska natoľko, že sa vrhli do boja a zvíťazili nad presilou. Počas boja sa prep. Sergej duchom nachádzal na bojisku a modlil spolu s bratmi v monastieri, kde spomínal mená padlých vojakov. Po bitke prep. Sergej povedal bratom, že sme zvíťazili. Toto bol počiatok oslobodenia Ruska od nadvlády Tatárov a zároveň sa začalo formovať ruské cárstvo s centrom v Moskve. Prepodobný Sergej Radonežský je patrónom a ochrancom celého Ruska. Hovorí sa, že dokonca ho aj riadi.

Historik Lev Humelov písal: „Prep. Sergej Radonežský je svedomím ruského národa.“

Aj my tu v Havaji máme chrám zasvätený prep. Sergejovi Radonežskému, kde máme aj jeho mošči, aj ja ako duchovný tohto chrámu sa volám jeho menom a aj môj predchodca takisto sa volal jeho menom - otec Sergej Cuper.

Ďakujeme Bohu, že máme takého modlitebníka za nás hriešnych pred Bohom. „Prepodobne otče Sergije, moli Boha o nas!“

**Jerej
Sergej Tomčuk**

Sväté Písmo a jeho užitočnosť pre veriaceho človeka – Tretí žalm (1. časť)

Po prvých dvoch žalmoch, ktoré podávajú učenie o dvoch životných cestách – ceste blaženosti a ceste bezbožnosti, ďalej o nasledovaní Božích prikázaní, no aj o povstaní bezbožníkov proti Božiemu Pomazanému, nasleduje prvý z takzvaných Dávidových historických žalmov. Je to žalm, ktorý má vo svojom nadpise historické okolnosti jeho napísania. Tretí žalm kráľ Dávid napísal, keď utekal pred svojím synom Absolónom (v.1).

Tretí žalm je súčasťou prvej kafizmy, ktorá sa číta na sobotnej (voskresnej) večerni. V období Veľkého pôstu sa okrem sobotnej večerne číta prvá kafizma aj v stredu na utreni. Najdôležitejším použitím tretieho žalmu je však jeho čítanie počas šestopsalmia (šestžalmia) na každej utreni. Takto sa obsah žalmu pripomína veriacim každý deň ráno počas celého roka (okrem paschálnej utrene). Do rannej bohoslužby bol tento žalm zaradený najmä kvôli svojmu obsahu, ktorý hovorí o neustálom duchovnom zápase, ale aj o Božej pomoci – pozdvihnutí zo spánku, z hriechu. Takéto je jeho znenie:

Псаломъ, г.

1 Псаломъ дѣдъ, внемлѣ ѿбѣгающе въ лица абессаломѣ сына своего, 2 Гдѣ, что есмь умножиша стѣжающѣи мнѣ; мнози борются на мѧ, 3 Мнози глаголютъ доуши моеи: нежить спсѣнія есмь въ бѣдѣ егѡ. 4 Ты же, гдѣ, заступникъ мой еси, слава моя, и возносаи главоу мою. 5 Глаголюмоу моимъ ко гдѣ воззвахъ, и оуслыша мѧ ѿ горы стѣиѣ своеѣ. 6 Язъ оудихъ, и спихъ, боряхъ, якоу гдѣ заступитъ мѧ. 7 Не оубоиса ѿ тѣмъ людемъ, ѡкрестъ нападоущихъ на мѧ. 8 Воскриши, гдѣ, спси мѧ, бже мой: якоу ты поразиши еси всѧ враждующыѣ мнѣ всѣ, збѣи грѣшникѡвъ окрѣшиши еси. 9 Гдѣ естъ спсѣніе, и на людехъ твоихъ благолюбѣніе твоѡ.

Žalm, 3.

1 Žalm Dávidov, keď utekal pred svojím synom Absolónom. 2 Hospodine!, ako sa rozrástol počet tých, čo ma sužujú! Mnohí povstávajú proti mne, 3 Mnohí hovoria mojej duši: „Niet mu záchrany v jeho Bohu“. 4 Ale Ty, Hospodine, si môj ochranca, moja sláva, Ty pozdvihuješ moju hlavu. 5 Mojim hlasom som k Hospodinovi zvolal, a On ma vypočul

zo svojho svätého vrchu. 6 Usnul som, spal a vstal som, pretože Hospodin ma ochráni. 7 Nebudem sa báť množstva ľudí, čo útočia na mňa od všadiaľ. 8 Vstaň Hospodine, zachráň ma, Bože môj! Veď Ty si porazil všetkých, čo daromne bojovali proti mne, zuby hriešnikov si rozdrvil. 9 Od Hospodina je spása, a na Tvojom národe Tvoje požehnanie.

Tretí žalm je nádhernou a vrúcnu modlitbou človeka v ťažkostiach. Tým človekom v žalme je kráľ Dávid, no môže ním byť každý, kto pociťuje úzkosť z prenasledovania, z útokov viditeľných či neviditeľných nepriateľov. Historickým pozadím vzniku tohto žalmu je prenasledovanie a vzbura Dávidovho syna Absolóna. Táto udalosť zo života kráľa Dávida je podrobne opísaná v Druhej knihe kráľovstiev (v slovenských prekladoch Biblie v Druhej knihe Samuelovej). Dávidov syn Absolón si zaumienil, že zavládne na izraelskom tróne namiesto svojho otca. Kvôli tomu prostredníctvom mnohých intríg získal na svoju stranu takmer celý národ (2Kr 15, 6) a napríklad aj dobrého Dávidovho radcu Achitofela (2Kr 15, 12. 31). Spoločne s nimi sa potom vzbúril proti vlastnému otcovi – kráľovi. Vzbúrencov, ktorí sa pridali k Absolónovi bolo tak veľa, že sa Dávid rozhodol nevstúpiť do otvoreného boja so svojím synom a ani nechcel vystaviť svoje milované mesto Jeruzalem zbytočnému pustošeniu. Preto sa rýchlo vzdialil so svojimi deťmi, služobníctvom, niekoľkými vernými bojovníkmi a ochrancami, levitmi a archou Božej zmluvy za riekou Kedron (2Kr 15, 14. 23). V takomto nešťastí kráľ Dávid pevne veril a spoliehal sa na pomoc Boha, a nie na svojich spojníkov. Takto by mal postupovať každý, kto sa ocitne v ťažkých životných skúškach.

Tento žalm sa zvyčajne objašňuje historickou metódou výkladu, k čomu nás privádzajú historické informácie žalmového nadpisu. No svätí otcovia a učitelia Cirkvi (napr. Cyril Alexandrijský, Gregor Nysský, Atanáž Veľký, Simeon Solúnsky, Augustín a iní), používajúc alegorickú, mystickú metódu, vidia v tomto žalme predobrazy udalostí z pozemského života nášho Spasiteľa Isusa Christa a taktiež zosobňujú obsah tohto žalmu ku každému veriacemu človeku, pričom nám z obsahu žalmu prinášajú viaceré mravné ponaučenia (ako napríklad sv. Ján Zlatoústý). Tento žalm podľa sv. Atanáza Alexandrijského hovorí najmä o tom, že proroci bývajú prenasledovaní svojím vlastným národom – nemajú cti vo vlastnej otcine. Meno Dávid, znamená milovaný, no aj silne želaný – a taký je každý prorok, Bohom milovaný a taký, ktorý si veľmi žela život podľa zákonov Hospodina. A tak, keď si Absolón zmyslel povstať proti svojmu otcovi, tak aj židia povstali proti svojim zbožným praotcom a otcom – Božím prorokom, a aj proti samému Mesiášovi, neprijímali Božie prikázania a protivili sa im.

Zo svojej duchovnej skúsenosti svätci (napríklad svätý Arsénij Kapadocký) priradili ku každému žalmu Knihy žalmov presné určenie, kedy a za akých okolností sa treba modliť ten ktorý žalm. Tento tretí žalm otcovia odporúčajú modliť sa vtedy, keď človek chce vyliť pred Bohom svoj žiaľ a smútok.

Protodiakon Ján Husár

Literatúra:

Псалтирь. Москва 2000. ISBN 5-7850-0077-7.

Афанасий Великий, св.: Толкование на псалми. Москва 2009. ISBN 978-5-9968-0002-5.

Иоанн Златоуст, св.: Беседы на псалмы. Москва 2003. ISBN 5-7429-0030-9.

Василий Великий, св.: Беседы на псалмы. Московское Подворье Свято-Троицкой Сергиевой Лавры 2000.

Псалтирь в святоотеческом изъяснении. Свято-Успенская Почаевская Лавра 1998. ISBN 5-86868-103-7.

Толковая Псалтирь с подстрочным комментарием и краткой историей. Москва 2006.

Nevyhnutnosť pastierskej služby v Cirkvi 3.

Pastieri Cirkvi sú nevyhnutí pre šírenie viery. Ako podmienka večnej spásy je ustanovené vyzývanie podľa viery mena Pánovho: „Každý, kto vyzýva meno Pánovo, bude zachránený“ (Joel 3, 5; Sk 2, 21; Rim 10, 13). Človek však po svojom páde do hriechu nielen že nemohol sám v sebe, bez vonkajšieho povzbudzovania, napomínania a vedenia vyzývať na slávu Božiu a pre seba na spásu Božie meno, ale práve naopak, nezriedka dostával sa do nebezpečenstva stratiť vrodené poňatie o Bohu. Aby sa mohol liečiť tento neduh, táto choroba ľudského pokolenia, sám Boh svojím slovom učil ich spoznávať seba samého, učil ich poznávať seba ako Boha. Isteže Boh ako Všedržiteľ mohol by zasadiť pravé a spasiteľné poznanie bez akéhokoľvek vonkajšieho prostredníctva, podobne ako kedysi ochraňoval život ľudí bez akéhokoľvek vonkajšieho pokrmu (jedla a pitia). Máme dokonca aj také príklady, keď sám Boh bezprostredne odkrýval seba niektorým vyvoleným ľuďom a osvecoval ich um svojím blahodätným svetlom. Keďže však z jednej strany príklady bezprostredného vyzývania patria medzi zázraky uskutočňované nie pre všetkých a nie vždy, a z druhej strany, keďže vonkajší prostriedok povolávania ľudí k spásu bol schválený v predvečnej rade Božej, lebo tu bolo ustanovené, aby sám Syn Boží zjavil sa ako pastier a zvestovateľ spásy ľudstva v podobe človeka, tak v zhode s tým, samotný Vykonnávateľ našej spásy uvádza vonkajšie povolanie všetkých k spásu ako nevyhnutné a zákonné. „Zaľúbilo sa Bohu, poznamenáva apoštol Pavel, spasiť veriacich bláznovstvom kázania“ (1 Kor 1, 21). Z toho vyplýva odôvodnené spojenie spasiteľnej viery s evanjeliovou kázňou, ktoré odkrýva ten istý apoštol v liste rímskym kresťanom. Pre spasiteľné vyzývanie Božieho mena za nevyhnutnú považuje vieru: „Ale ako budú vyzývať Toho, v koho neuverili“ (Rim 10, 14)? „Teda viera je z počúvania“ (v. 17), pokračuje apoštol. Ako nemožno vyzývať meno Pánovo bez viery, takisto nemožno ozaj uveriť bez počúvania. „Počúvanie cez slovo Christovo“ (v. 17). Toto Božie slovo, slovo života vylieva sa do ľudského srdca prostredníctvom kazateľa: „A ako počujú bez kazateľa“? (v. 14). Takýmto spôsobom nevyhnutnosť viery pre spásu vyžaduje nevyhnutnosť pastierov ako kazateľov slov viery. Všetci ľudia mimo pravej viery strádujú nevedomosťou a poblúdením. Ako však môže vyzdraviť chorý, keď lekár ho nenávidí a uteká pred ním, a čo sa týka chorého, ten sa zas stráni lekára, a tak ani chorý nevolá lekára a ani lekár neide k chorému. Z toho vyplýva, že je nevyhnutný stav duchovných lekárov a učiteľov, ku ktorým by sa mohli obrátiť všetci, čo hľadajú pravdu i tí, čo ju nehládajú.

Niektorí však povedia, že toto všetko bolo potrebné v prvých dobách kresťanstva, keď ľudské pokolenie stálo ešte na nižšom stupni osvietenia a Božie slovo ešte neobsahovalo listy apoštolov a evanjelistov; teraz úplne postačuje jedno Sväté Písmo, aby sa stal niekto pravým kresťanom. Čo na to odpovedať? Je pravda, že Sväté Písmo pomáhalo pri vzbudzovaní viery v ich srdci. Cirkev pozná prípady, kedy pre človeka bolo Sväté Písmo jediným počiatkom jeho obrátenia k Bohu. A také prípady nie sú výnimkou ani v súčasnosti. Treba však poznamenať, že takéto prípady patria k tým udalostiam, v ktorých neobyčajným spôsobom prejavuje sa Božia moc a sila. Avšak aj títo neobyčajným spôsobom osvietení ľudia pociťujú potrebu živého a ústneho poučenia ako aj všetci iní. Stotník Kornelius zo Skutkov apoštolov (10. kap.) bol ku Christu obrátený anjelom, avšak ešte naviac bol poslaný k apoštolovi Petrovi. Apoštol Pavel, obrátený samotným Isusom Christom, potreboval ešte Ananiáša (Sk 9, 1-19). Iná vec je, keď je

človek prebudенý Svätým Písmom k obráteniu; v takom prípade jedno slovo odiaľ prevzaté pretvára inokedy spôsob myslenia i život človeka; a iná vec je naučiť sa celú štruktúru viery podľa jediného Písma bez postranného vedenia. Okrem toho vieme, že veľa vo viere sa zachováva Tradíciou a nielen Písmom, mnoho miest v samotnom Písme je takých, ktoré neskúsený čitateľ nemôže chápať v pravom zmysle. Príklad toho nám predstavuje samotné Písmo. Muž

Apoštol Filip evanjelizuje etiopského eunucha

z Etiópie, eunuch, dvoran etiópskej kráľovskej kandaky prejavil zbožnú túžbu po poznaní čítaním Svätého Písma. Keď však ap. Filip sa ho opýtal: „Či aj rozumieš, čo čítaš“ (Sk 8, 30)?, bol nútený odpovedať negatívne: „Akože by som rozumel, ak mi len niekto nevysvetlí“ (v. 31)? Účinok uvedeného príkladu sa neoslabuje tým, že eunuch nemal v rukách Evanjelium, kde je objasnené to, čo je napísané u proroka Izaiáša o Mesiášovi; je potrebné veľa úsilia, boja, dômyselnosti a nezaujatej pozornosti, aby sa dokonca predpoveď stotožnila s naplnením (splnením). Okrem toho však v Novom Zákone je ešte veľa miest, ktoré

dobre a správne môže objasniť iba ten, kto dobre pozná dejiny a pravú Tradíciu Pravoslávnej cirkvi a je osvietený milosťou Svätého Ducha. My vieme, že aj samotným apoštolom nie odrazu bol otvorený um, aby pochopili Písma (Lk 24, 45), ale veľa toho im sám Isus Christos objasnil po svojom zmŕtvychvstaní. Podobne aj inoverec čítajúci Písmo nepochopí v ňom všetko, pokiaľ sa nezverí vedeniu Bohom osvietených učiteľov, ktorým je zverené hlásanie Božieho slova. S touto myšlienkou sa často stretávame v Evanjeliách i apoštolských listoch. Isus Christos po svojom zmŕtvychvstaní takto sa obrátil na apoštolov: „Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás... Chodte teda, čiňte mi učeníkmi všetky národy...“ (Jn 20, 21; Mt 28, 19). A apoštoli v plnosti realizujú toto vyslanie a sú Bohu vďační za rozhojňovanie v srdciach ľudí nie ľudského, ale Božieho slova (1 Tes 2, 13).

Hoci vieme, že Sväté Písmo je prameňom pravej viery, predsa len sú potrební aj pastieri, aby privádzali nevedomých (neznalých) k tomuto prameňu, pripravovali pre nich cestu k večnej spásy. Jeden prostriedok povolávania nevylučuje druhý a to tým viac, že nie všetci rovnako môžu využívať jestvujúce prostriedky. Sväté Písmo je otvorené pre všetkých; avšak nie všetci rovnako môžu ho užívať k obráteniu zblúdilých. Pastieri Cirkvi pred prijatím vysviacky tiež sa cvičia v učení Písma, aby cez neho prijali na seba povinnosť byť jeho zvestovateľmi pre iných. A hoci ani veriacim sa nezakazuje používať ten istý prostriedok na obrátenie inovercov, predsa len nie vždy to môžu konať z dôvodu, že tu hrozí nebezpečenstvo byť premoženými od úporných, tvrdšíjnych inovercov. „Keby ste sa, prihovára sa v svojej dobe sv. Ján Zlatoústý prostým veriacim, pozorne zaoberali Písmom a každý deň priúčali seba k boju, nepredkladal by som vám vzdávať sa sporov s pohanmi a dokonca radil by som vám

vstúpiť s nimi do boja, lebo pravda je mocná. No keďže vy neviete používať Písmo, bojím sa vašich sporov, bojím sa, aby pohanovia nad vami - bezbrannými nezvítazili“ (Citované podľa: Sergij, mitropolita moskovskij, Proischoždenije pastyrskogo službenija i jeho neobchodimost'. Bogosl. vesnik, maj 1900. T. vtorij. Svjato-Trojickaja Lavra 1900, s. 525). Tieto slová doslovne môžeme vzťahovať na mnohých súčasných kresťanov, ktorí nepremyslene túžia po kazateľstve a misionárskej službe. Preto je veľmi múdro zariadené, že hoci všetkým je Písmo odkryté (otvorené), predsa len kázanie sa odovzdáva či zveruje len tým, ktorí prijímajú duchovný stav a pripravujú sa ku kázaniu, čím sa naplňa apoštolské slovo: „A ako budú kázať, ak nie sú poslaní“ (Rim 10, 15)? „Spása, hovorí sv. Ján Zlatoústý, závisí od povolania, povolanie od viery, viera od počúvania, počúvanie od kázania, kázanie od poslania“ (cit. dielo, s. 525). Ustavičný a všeobecný spôsob šírenia a upevňovania Kráľovstva milosti až doposiaľ ostáva ten istý, t. j. kázanie právd viery je zverené Isusom Christom cez apoštolov všetkým pastierom Cirkvi. „Každý, kto prijal kňazstvo, hovorí sv. Gregor Dialogos, prijíma na seba povinnosť zvestovateľa, ktorý predchádzajúc strašný príchod Sudcu, má ísť pred Ním s hlasitou kázňou. Z toho dôvodu aj Svätý Duch zostúpil v podobe ohnivých jazykov na prvých pastierov, aby sa Ním naplnili a stali sa kazateľmi“ (cit. dielo, s. 525).

(Pokračovanie)

Prot. Peter Kormaník

Prvý pravoslávny odpust v Ladomirovej

Prvý odpust

Tohto roku (1931, pozn. prekl.) v Ladomirovej pri Svidníku bol ustanovený pravoslávny odpust na sviatok Sťatia hlavy sv. Jána Krstiteľa, pretože časť hlavy Jána Krstiteľa sa nachádza v chráme sv. Michala pri Pravoslávnej misii v Ladomirovej.

Príchod archijereja

Pred sviatkom Sťatia prišiel do Ladomirovej preosvätený episkop Josif, správca Mukačevskej pravoslávnej eparchie. Bratstvo misie privítalo vладыку pri monastierskej bráne, na ktorej bolo napísané „Благословен градъ въ имя Господне“ a spolu s celým sprievodom ho priviedli až do chrámu. Vладыка sa poklonil svätyniam, čestnému Krížu s čiastočkou Životvorného Dreva, na ktorom bol ukrižovaný Isus Christos, Počajevskej divotvornej ikone Matky Božej, uloženej v kivote, čiastočke hlavy Jána Krstiteľa, ostatkom siedmich ďalších spravodlivých Božích, aj ikone s ostatkami sv. veľkomučeníka Pantelejmona. Neskôr náš drahý hosť odišiel do misijného domu. O niečo neskôr prišli pútnici z celej Prešovčiny, napr. z Ľutiny, z Becherova, Orlíka, Medvedieho, Krajného Čierneho, Vagrinca, a ďalších.

Celonočné bdenie

Na celonočné bdenie vладыка prišiel s procesiou, obklopený národom a duchovenstvom. Celonočné bdenie nádherne spievali dva chóry – becherovský miestnym nápevom a chór zložený z inteligencie podľa ruských nápevov z nôt. Vладыка vychádzal na litiu – požehnávať chleby a na veličanije. Počas spevu Chvalite imja Hospodne, sa otvorili cárské dvere a z oltára vyšiel najprv vладыка, spolu s duchovenstvom,

ktoré nieslo kivot s čiastočkou čestnej hlavy Jána Krstiteľa. Táto svätyňa bola položená na analoj uprostred cerkvi a začalo sa samotné veličanie. Archijerej rozdal sviečky duchovným a národu, sprevádzaný diakonom a dvoma hypodiakonmi s dikirou a trikirou okadil sv. ostatky, oltár, chrám a národ. Po čítaní Evanjelia sa národ začal klaňať sv. čiastočke a vладыka začal myrovať ľudí. Chóry spievali irmosy kánona a kňazi čítali tropáre. Okrem toho sa ľudia poklonili svätyniam chrámu, pospovedali sa a dávali na modlitby za zdravie a za zosnulých. Pri vchode do chrámu bratia zapisovali zápisky od tých, ktorí dávali na liturgiu za zdravie, za zosnulých, na moleben, na akafist, na požehnanie, za statok, alebo na panychídu, parastas za zomrelých. Duchovní, nikde sa neponáhľajúc, spovedali celú noc. Celonočné bdenie sa skončilo okolo 22. hodiny večer a vладыku, tak ako na začiatku, sprevádzali do domu misie. Mnohých, ktorí prišli zďaleka, brali ladomirovskí gazdovia do svojich domovov prenocovať. No mnohí ostali v chráme pri svätyniach a do neskorej noci spievali s duchovenstvom molebeny, akafisty, panychídy, parastasy a piesne ku Krížu i Božej Matke.

29. august juliánskeho kalendára – piatok – ráno

Od 8. hodiny ráno sa začali schádzať veriaci z blízkych obcí. Víтали ich zvonením na zvonoch a procesiami pri monastierskej bráne. Po modlitbe pri Kríži obchádzali cerkvoj, neskôr vchádzali dovnútra, kde odkladali zástavy. Potom po jednom prechádzali k svätyniam v chráme.

Posvätenie prestola

O pol desiatej ráno duchovenstvo a chór odišli z chrámu do domu misie a so spevom sprevádzali vладыku až do chrámu. Vладыka požehnával ľudí. V chráme vладыku obliekli, nakoniec bol oblečený do bieleho zaponu (oblečenie podobné zástere, pozn. prekl.). Obliekli sa aj duchovní a tak vstúpili do oltára na svätenie prestola. Samotné posvätenie vykonal vладыka spolu s duchovnými spievaním žalmov a modlitieb. Na prestol pribili vrchnú dosku, umyli ho teplou vodou, vínom a myrom, obliekli do bielej ľanovej látky, obviazali šnúrou, potom obliekli vrchné oblečenie a položili kríž a Evangium. Mimochodom, vrchné oblečenie do ladomirovského chrámu darovali ženy z Požarevca na znak lásky srbského národa ku Karpatskej Rusi a k sv. Pravoslávii. Po oblečení prestola vладыka od kadidla zažal prvú sviečku a od nej zažali sviečky pred prestolom a v celej cerkvi, aj ich rozdali ľuďom. Vzali zástavy a kríže všetkých procesií, z oltára vyšlo duchovenstvo, vладыka, pokadiac a pokloniac sa, vzal na hlavu sv. ostatky a sv. antimins na diskose a procesia so spevom trikrát obišla

chrám. Archijerej vniesol svätyne do oltára, neskôr ich vložil do upraveného kríža a ten nechal položiť pod prestol. Prečítal kolenoprekonné modlitby na posvätenie a to skončilo ekténiami a spievaním „Mnohaja ľita“.

Božská liturgia

Vladyka s duchovenstvom prešiel do stredu chrámu a začala sa liturgia. S vladykom slúžili archimandrita Vitalij, protosynkel (osobný tajomník vladyku) o. Justín (sv. Justín Popovič, pozn. prekl.), igumen Serafím, o. Dimitrij Čiľak a miestne duchovenstvo. Spieval chór z Florinky pod vedením o. Petra Taranovského. Kázal archimandrita Vitalij a o. Dimitrij Čiľak. Na malom vchode vladyka vyznamenal nábedrenníkami dvoch duchovných – o. Vasilija Solovjeva a o. Vasilija Ptaščuka, potom po veľkom vchode chirotonizoval na kňaza jerodiakona Jova.

Bohoslužby sa ukončili panychídou za pravoslávnych vojakov, ktorí na karpatských horách položili svoje životy. Veľmi pomaly sa rozchádzal národ z tohto svätého miesta, nesúc v sebe Christovu lásku. Odnášali si aj veľmi dobrý pocit zo spoločensťva s bratmi a sestrami v Christu a tiež aj s nebeskými orodovníkmi, ktorí svojími čistými dušami sa modlia pred Prestolom Najvyššieho na nebesiach.

My veríme, že Hospodin požehná každoročne usporadúvať také veľkolepé modlitebné zhromaždenie na počesť sviatku Sťatia hlavy sv. Jána Krstiteľa.

Pripravil jerej Miroslav Humenský

(Preložené z časopisu Pravoslavnaja Karpatskaja Rus, č. 18, roč. IV, s.1-4, rok 1931)

Pravoslávie na území dnešného Slovenska v stredoveku /5/

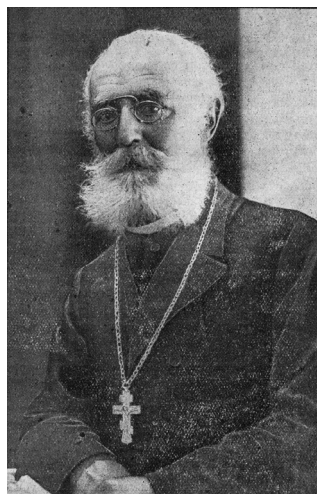
Aké bolo silné nasadenie jezuitov je vidieť na roku 1773, keď prijali 1724 poslucháčov na kňazské štúdiá a 707 za rehoľných bratov. Z mladíkov, ktorí sa chystali na kňazstvo, bolo 741 zo Slovenska. U jezuitov dostávali vysokoškolské vzdelanie na univerzite v Trnave, alebo za hranicami. (1) Treba tu dodať, že arcibiskup Pázman svoje nádeje vkladal do činnosti jezuitov v 17. storočí. Čo sa aj vyplatilo.

Nedá sa historické, neludské a nekresťanské udalosti dnes iba obísť s tým, že je nepríjemné sa ku všetkému tomu vyjadrovať. Dnes ich musíme pomenovať pravými menami. Nestačí, aby sa pápež ospravedlnil len za viny a utrpenia, ktoré narobila latinská západná cirkev. Narobila ich aj tu u nás, doma. Mali by sa ospravedlniť za všetko to, čo sa od vyhnania žiakov sv. Cyrila a Metoda napáchalo na pravoslávnej, cyrilometodskej cirkvi a obrade, na jej veriacich. Dnes treba, aby sa rozviazal uzol násilnosti, mučenia a viny. Aj keď kronikári a historici nenapísali koľko pravoslávnych životov padlo za svoju pravoslávnu, cyrilometodskú vieru, koľkých umučili a koľko tu utrpenia poprežívali a aj mnohí a mnohí to neprežili. Veď u nás sa im robili tie najohavnejšie mučenia. Preto treba nám na Slovensku mať nedeľu všetkým naším Slovenským svätým a mučeníkom. My si vážime všetkých svätých a mučeníkov na celom svete, tak

gréckych, ruských a ostatných národov, ale nemôžeme zabúdať v prvom rade na tých našich, na tých svojich, lebo nebolo by to pekné ani slušné.

Treba tu podčiarknuť, že tu všade v týchto chrámoch, monastieroch a školách na Slovensku sa počúvala nie cudzia reč, latinčina, maďarčina a nemčina, ale starosloviančina, naša slovanská reč. Až spoluprácou niektorých uhorských kráľov, cudzích feudálov, čo sem prišli, robili tu v spolupráci so západnou cirkvou a jej rehoľami benediktínov, dominikánov, fran-tiškánov, jezuitov a mnohých ďalších iných katolicizáciu a latinizáciu a robia to až dodnes. Aj keď sa sem natlačila únia a kňazi a biskupi začali používať cudziu reč, v chrámoch nadhlo zostávala bohoslužobná reč starosloviančina. Všetky tieto dokumenty pravoslávnej Cirkvi na Slovensku treba spracovať. Treba siahnuť po archívnych a matričných materiáloch, ktoré do-teraz neboli spracované. Najlepšie by tak urobili ľudia, čo žijú v centrách a župách, kde sa archívy nachádzajú.

Aký vzťah mali k pravoslávnej „starej viere“ (slovanskú pravoslávnu vieru volajú ešte aj dnes starí ľudia „stara vira“) tu na Slovensku veriaci aj po rokoch v násilnej únii, hovoria súdy, ktoré súdili veriacich za návrat do pravoslávnej Cirkvi. Tak to bolo v Prešove v roku 1901, kde súdili veriacich Becherovčanov, okr. Bardejov. V Košiciach v roku 1926 súdili Ladomirovčanov, okr. Svidník. Aj iné súdy sa konali na Slovensku v 20. st., ale aj po roku 1968, kedy súdili pravoslávnych duchovných a veriacich, za to, že sa borili za pravoslávnu vieru. V 20. stor. prechádzali do pravoslávnej Cirkvi aj uniatski duchovní Irenej Chanat, pôsobil v Čertižnom, okr. Medzilaborce v rokoch 1900 - 1930, Jozef Surgent z Pisanej, okr. Svidník, Michal Mejheš v Užhorode, ktorý pôsobil v rokoch 1908 - 1916 v Cejkove, okr. Trebišov. Aj ďalší chceli prechádzať ako napríklad prot. Michal Artim z Becherova, pozrite si o tom článok (2) kde sa píše, ako sa boril za cyrilometodské dedičstvo a čo ho za to postihlo. Otrávil ho. Urobili to preto, aby zastavili návraty duchovných, aby ich odstrašili. Takže nebolo to len na Podkarpatskej Rusi, kde sa vracali do pravoslávnej Cirkvi a na Morave, kde prechádzali rímskokatolícki duchovní a veriaci do pravoslávnej Cirkvi. Tu to bolo intenzívnejšie a vo väčšom počte. Vracali sa aj na Slovensku. Pravdou je, že to bola určitá posila pre veriacich a duchovných na Slovensku. Veď zo Slovenska počas únie už skôr pútekali do zahraničia mnohí významní vzdelanci do Ruska, kde pôsobili vo vysokých postaveniach ako učitelia a profesori a podobne. Je zaujímavé, že neutekali k únii na západ, do latinskej cirkvi, ale na východ, do pravoslávnej Cirkvi. Je to len prirodzené, lebo do roku 1968 sa všetci modlili za pravoslávnych biskupov, kňazov, veriacich a nie za gréckokatolíckych, ani za uniatskych, len si pozrite Veľký zborník Chvalite Hospoda, vydaný v roku 1937 v Prešove uniatskou cirkvou, ako aj iné modlitebníky a dáte mi za pravdu. Až po roku 1968 sa mnohí u nás začali modliť za pravoverných namiesto pravoslávnych.

**Prot. Irinej Chanat
z Čertižného, ktorý sa vrátil
k pravoslávnej viere**

Zachovali sme si byzantský spev, ktorý nenarušil chórový spev v 15. až 17. st., ktorý prišiel medzi Slovanov z Talianska, cez Poľsko a dostal sa až do Ruska. Pravoslávny byzantský spev je veľmi náročný na spev, lebo všetky tie rozmanité melódie, ktorých je veľmi veľa, si treba zapamätať v hlave a pri bohoslužbách užívať a spievať tie hlasy, ktoré predpisuje obrad a typikon. Zachovali sme si byzantský obrad azda najlepšie medzi Slovanmi, aj keď sem-tam niečo narušil Zamojský snem v roku 1720, ktorý mal vplyv aj na Slovensko. Spočiatku sa jeho pokyny a nariadenia týkali len uniatskej cirkvi v Poľsku a až neskôr ich niektorí aktívni uniatski duchovní začali realizovať aj na Slovensku. Mnohí, aj samotní uniatskí duchovní, boli voči tomu veľmi opatrní a držali sa starej pravoslávnej tradície. O veriacich už ani nehovoriac, lebo títo sa nemali koho obávať.

Už vyše 42 rokov slúžim sv. liturgiu takmer každý deň z jedného liturgikonu, je to liturgia sv. Jána Zlatoústeho, vydaná v L'vove v roku 1899 a na konci po sv. liturgii je modlitba: „Ich svjatymi molitvami utverdi Bože viru christijanskuju. Mnoha lita... ves čin sjaščenničeskij i inočeskij, vsich otec i bratiju našu, i vsja pravoslavnyja christijany: Hospodi pomiluj, Hospodi pomiluj, Hospodi spasi, Presvjataja Bohorodice, pomahaj vsim pravoslavnym christijanom, i spasi nas.“ (3) Tuto knihu do Michaloviec doniesol pravdepodobne biskup Metod /Milly/ z Bardejovského okresu.

Alebo iná kniha, Slúžebník a tam je Nedela 1 sjataho velikaho posta (v ňuže Pravoslavie vospominajetsja). (4) Prečo tam nie je napísané, že sa spomína gréckokatolícka viera? Myslím si, že toto tiež nepotrebuje žiadny komentár.

Dnes sa už pred verejnosť nedá vychádzať s filozofiou a logikou, že sv. Cyril a Metod boli gréckokatolíci, lebo ich otec bol Grék.

Prečo napríklad už biskup G. Bizancij, keď vydal knihu v roku 1727 v Trnave, „Krotkoje sobranije duchovnym osobam potreboje...“ píše na titulnej strane ďalej, „ili ispovidanija viry pravoslávnyja kaftoličeskija... kako podobajet junošu ili nevinjátkov v víri pravoslávnoj nastavljati...“ Prečo píše aj Alexander Duchnovič v svojej modlitebnej knižočke: „Na Viruju. Podaj o Hospodi Bože svjatuju tvoju lasku, i ne otrati ot nas svjataho tvojeho Ducha, ukripi nas v viri, kotoruju črez Syna tvojego Isusa Christa prijali jesmy, jako da ju jedinomyslenno ispovim pred vsim svitom, i postojanno soderžim, daže do konca vikov, radije smerť, i jakija nibud' muki preterpim, neželi ot pravoslavnyja viry otstupim. - Prizri o milostivij Hospodi i na tich, kotoriji ot pravoslavnaho počitanija zabludili, i ot spasitel'nyja viry otdalisja, otverni i napravi ich, o silnyj Bože! Na put' pravoslavnaho ispovidanija, da budet jedinomyslenije v l'udech, jakože jest sojedenenije v Svjatyh tvoich, amiň.“ (Duchnovič, Aleksander: Malij chľib duši ili sobranije molitv i pisnej, Užhorod 1925, s. 48)

Prečo nepíšu, že v gréckokatolíckej viere chcem žiť a umierať, učiť gréckokatolícku vieru, ale všade až do roku 1968, že pravoslávnu. Tak akíže to boli gréckokatolíci, keď sa hanbili za to slovo a za svoje vyznanie a skrývali sa za slovom pravoslávny a za pravoslávnu vieru. Ako môžu dnes niektorí autori písať, že to boli gréckokatolíci a že to bola gréckokatolícka cirkev. Ba dokonca píšu, že aj sv. Cyril a Metod boli gréckokatolíci. Je predsa nepochopiteľné, že v tvrdej pravoslávnej Byzancii a Carihrade, kde sa dodnes zázrakom zachoval carihradský patriarchát, obkolesený mohamedánmi, kde nikdy neboli a ani dnes nie je žiadny gréckokatolíck, v 9. storočí sa zrazu našli v v pravoslávnej rodine, pravoslávnej Cirkvi dvaja gréckokatolícki misionári sv. Cyril a Metod, ktorí prišli na Veľkú Moravu na misiu. V čase, keď sv. Cirkev poznala

tak na východe ako aj na západe len ortodoxnú vieru - pravoslávnu a heterodoxnú - bludnú, ale žiadnu inú. To je zavádzanie našich veriacich na Slovensku.

Dnes nemôžeme vyhnanie žiakov sv. Cyrila a Metoda z Veľkej Moravy, ktoré opisuje sv. Kliment, sv. Naum a iní a taktiež mnohé bolestné a mučenícke udalosti zo života pravoslávnej Cirkvi na Slovensku, len tak obísť a odbiť. Mnohí to aj tak chcú a zvyknú to len odbiť tým, že napíšu: „Je azda vhodnejšie tento pohľad nehodnotiť“ (5)

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

Literatúra:

1. Korec, Ch. J.: Tamže, s. 668.
2. Džupina, M.: O otázke kalendára, zo skúsenosti našich predkov. In; Pravoslávny kalendár na rok 2007, s. 112 - 114,
3. Liturgikon, Lvov 1899, s. 34.
4. Služebník, Lvov 1866, s. 276.
5. Korec, Ch. J.: Tamže, s. 75.

100 rokov od umučenia ruskej cárskej rodiny /4/

Svätá veľká kňažná mučeníčka Oľga - 4./17. júla

Onedlho sa začala prvá svetová vojna. Pavovnik stále častejšie odchádzal z Cárskeho Sela a potom sa úplne presídlil do Stavky, k vojsku. Cárovná na seba prevzala neľahkú úlohu organizácie pomoci raneným a čoskoro sa stala sama obyčajnou sestrou milosrdenstva, ktorá ošetrovala ranených vojakov. Staršie dcéry jej v tejto ušľachtilej práci oddane pomáhali.

„Od skorého rána do neskorej noci pracovala cárovná celého Ruska spolu so svojimi krásnymi dcérami na blaha krajiny a jej ľudí, ktorí sa stali pre ňu stali drahými. Vstávali skoro ráno, chodili spávať niekedy až o 2. hodine v noci. Cárske dcéry nemali niekedy aj niekoľko dní možnosť (pre nedostatok času a ustavičnú pomoc raneným) vymeniť si šaty medicínskych sestier. Keď prichádzali vlaky s ranenými, cárovná a veľké kňažné sami robili preväzy raneným, nesadnúť si ani na chvíľku, aby si odpočinuli“.

Od začiatku vojny sa cárske dcéry snažili len o jedno - „čo môžu urobiť pre svojich milovaných rodičov, aby im aspoň trošku uľahčili starosti, ktoré na nich doľahli. Obklopili ich láskou, ktorá sa prejavovala v tých najdojímavejších a najnežnejších znakoch pozornosti“. V tomto sa prejavila pevná ruská rodina.

Vo februári 1917 bola kňažná Oľga chorá. 9. marca k rodine pricestoval ťažko trpiaci cár, a okamžite šiel navštíviť svoje choré dcéry, čo im spôsobilo veľkú radosť.

Ale celková atmosféra života v Rusku sa postupne zhoršovala: Rusko, ktoré všetci tak milovali, hynulo; všetci ich zradcovsky opúšťali; najbližší, tí dvorania, o ktorých sa v cárskej rodi-

ne hovorilo s takou nežnou láskou, skoro všetci opustili osirelú rodinu.

31. júla sa rozlúčili s Cárskym Selom. 4. augusta pricestovali do Ťumeni, a 6. augusta - do Tobolska. Z Tobolska Olga Nikolajevna písala: „Tobolsk - tiché opustené miesto“. Po večeroch sa celá rodina schádzala s tými, kto jej zostal verný a oddaný do konca.

Onedlho nastanú pre nich dni, keď všetci vystúpia na svoju Golgotu. Pokúsme sa teraz, akoby naposledy, pozorne pozrieť na duchovný svet veľkej kňažnej Olgy. Pripomeňme si spomienky tých, ktorí ju dobre poznali, ale zároveň neboli členmi cárskej rodiny.

Plukovník E.S. Kobylinskij, ktorý prežil rok s cárskou rodinou (Cárske Selo – Tobolsk), a ktorý ju mal možnosť pozorovať pri najrozličnejších okolnostiach, takto charakterizoval vyšetrovateľovi veľkú kňažnú Olgu: „Olga Nikolajevna - pekná blondína vo veku 23 rokov. Je to skutočná ruská dievčina. Rada čítala, bola nadaná, dobre hovorila po anglicky a zle po nemecky. Mala nadanie k umeniu: hrala na klavíri, spievala a v Petrohrade sa učila spevu (spievala sopránový part), dobre kreslila. Bola veľmi skromná a nemala rada prepych. Obliekala sa veľmi skromne a učila tomu aj ostatné sestry. Podstata jej náture, povedal by som, spočívala v nasledujúcom: je to - dobrá ruská dievčina s veľkou a šlachetnou dušou. Vzbudzovala dojem dievčiny, ktorá akoby prežila nejaké nešťastie. Zdalo sa mi, že mala rada viac otca ako matku, a potom mala najradšej Alexeja Nikolajeviča, volala ho „maličký“ alebo „baby“. Nikto vôbec nepocítoval to, že Olga Nikolajevna bola najstaršia. Všetky sestry boli veľmi milé, sympatické, prirodzené, čisté dievčiny“.

7. mája opustili Tobolsk. V Ťumeni v prístave sa zhromaždilo veľké množstvo ľudí, ktorí s nadšením a radosťou vítali cárske deti. Spreádzaní silnou ozbrojenou eskortou prešli do vlaku, ktorý 11. mája, v noci, prišiel do Jekaterinburgu.

53 dní života v Jekaterinburgu boli pre veľkú kňažnú Olgu, podobne ako pre celú cár-

sku rodinu, dňami fyzického obmedzovania, neznesiteľných morálnych mučení, posmechu bezuzdnej stráže, úplnej izolovanosti od sveta, odsúdenia a neustáleho nepokoja. Nebol to už život, nehľadiac na celú duchovnú silu svornej cárskej rodiny.

Kňaz Storožev, ktorý slúžil 20. mája v dome Ipatjeva obednicu, videl cársku rodinu aj počas bohoslužby 1. /14. júla, tri dni pred smrťou: „Veľké kňažné mali na sebe oblečené čierne sukne a biele svetry; vlasy im podrástli a dosahovali úroveň pliec; všetky dcéry cára“, - dodáva baťuška, - „boli tentoraz, nevyjadril by som sa, že mali stiesnenú náladu, ale predsa pôsobili dojemom unavených ľudí“. - „Všetci sú akísi iní“, - všimol si diakon, - „dokonca ani nikto nespieva“.

V pondelok 2./15. júla dve ženy umývali podlahu v dome Ipatjeva; veľké kňažné im pomáhali upratovať, presúvali v spálni posteľ a veselo sa medzi sebou zhovárali.

Jeden zo strážcov videl veľkú kňažnú Olgu poslednýkrát v záhrade pri dome Ipatjeva 3./16. júla okolo 16. hodiny na prechádzke s panovníkom.

A o niekoľko hodín, v noci z 3./16. na 4./17. júla veľká kňažná Olga, čistá ruská dievčina, bola zavraždená v jednej z miestností dolného poschodia domu Ipatjeva.

Tak sa táto slávna ruská dievčina a skutočná ruská veľká kňažná stala jednou z prvých, ktorá tragicky ovenčila nevinné mučenie ruských ľudí v tých strašných rokoch.

Milovaná dcéra panovníka svätého cára - mučeníka Nikolaja II. zdedila po ňom všetky najkrajšie vlastnosti jeho duše: jednoduchosť, dobrotu, skromnosť, neochvejnú rytiersku čnosť a všetko objímajúcu lásku k vlasti.

Dlhodobá odchovankyňa a najstaršia dcéra panovníčky, svätej cárovny - mučieničky Alexandry Feodorovny, prijala od nej úprimnú a hlbokú vieru, priamosť, umenie ovládať sa, pevnosť ducha. Odkazy cárovnej, ktorá o sebe hovorila - „vždy verná a milujúca, oddaná, čistá a silná ako smrť“, boli jasné a ťažké.

„Najprv - povinnosti, potom - pokoj a od-
dych.

Splň si svoje povinnosti, to je najlepšie zo
všetkého.

Hospodinovi prenechaj ostatné!”

Tieto slová cárovná napísala do denníka
panovníka; tieto myšlienky vŕstevala aj svoj-
im dcéram.

Keď boli väznení, hovorila: „Len aby sme vy-
držali, len aby sme nezaváhali na duchu, len aby
sme si zachovali srdce čisté a pevné“.

Tieto dva silné vplyvy - osobnosť otca
a osobnosť matky - spoločne sply-
vali do harmonického súzvuku
v svornej cárskej rodine. Keď
toto všetko pripojíme ešte
k prírodnému nadaniu
veľkej kňažnej Olgy a
k tomu, že dokázala
prejsť otvorene a
priamo pred všet-
kými sice nie dlhú,
ale veľmi zložitú ži-
votnú cestu, zjaví sa
pred nami jej svetlý,
prekrásny obraz rus-
kej dievčiny s veľkou
ušľachtitou jasnou du-
šou.

Dokázala žiť za to, v čo
verila, čo mala rada, a išla svo-
jou priamou cestou.

Neodchádzala a neskrývala sa pred
životom, ale zároveň aj nevchádzala do života,
aby bojovala; krotko, ale s jasnou priamosťou
obraňovala svoju životnú cestu, na ktorej žiari-
vo svietili jej svetlé majáky, ako „niečo pevné a
neochvejné, o čo sa opierala jej duša“ : jej hlboká
viera, nesmierna láska k Rusku, k svojej rodi-
ne (a v nej - k otcovi a následníkovi).

S dôverčivosťou úprimného citu išla k ľu-
ďom, so súcitom a s láskou sa správala k jed-
noduchým ľuďom, snažila sa pomôcť tým, ktorí
trpeli a boli v núdzi. Jej skromný život by mal

v nás vzbudiť úprimný súcit a hlboký záujem a
úctu.

Končiac príbeh o veľkej kňažnej - muče-
níčke Olge Nikolajevne, nedá nám, aby sme
nepovedali niekoľko slov o kresťanskej rodine;
veď práve v cárskej rodine sa sformovali tie
prekrásne vlastnosti jej duše, ktoré môžu byť
pre každého z nás živým príkladom, volajúcim
majákom.

Mnohí z nás majú deti, chlapcov a dievčatá.
A veď práve naše dcéry budú musieť vytvárať
prekrásnu, čistú pravoslávnu rodinu. Oni

budú musieť priniesť do svojich
rodín to bohatstvo, ktorým
je preslávená pravoslávna
žena - Slovanka: plnenie si
svojich povinností, obe-
tavosť, milosrdenstvo,
čistota, duchovnosť,
krotkosť, priprave-
nosť k podvihu, ver-
nosť a hlboká láska.

S Bohom v duši,
s vierou v srdci budú
posväcovať svoje ro-
diny.

Maliar vytvára
pomocou farieb alebo
vysekáva z mramoru pre-
krásny obraz, vzácny ume-
lecký klenot, majstrovské dielo.

Matka z dieťaťa môže vychovať
dobrého človeka, osobnosť. Vedec, mys-
liteľ a spisovateľ obohacujú svet o nové veľké
myšlienky, matka môže tieto myšlienky steles-
niť v živom človeku - dieťati.

V tomto nastávajúcom veľkom podvihu
nech sa pre nás stane svetlou a žiarivou spo-
mienkou „na zničený, prekrásny, čistý“, obraz
prekrásnej a skutočnej ruskej dievčiny - veľkej
kňažnej Olgy.

Zostavili :

doc. PhDr. Liliana Belovičová, CSc., mim. prof.,
doc. MUDr. Mária Belovičová, PhD., mim. prof.

ANKETA

Čo hovoríte na veriaceho zaoberajúceho sa astronómiou?

Jerej Peter Bačovčin,

duchovný správca v Nižnej Jedľovej, Vyšnej Jedľovej a Belejovciach

Astronómia ako veda sama o sebe nie je zlá. Predstavuje „zákon hviezd, je to veda o vesmíre, zaoberajúca sa vývojom, pohybom telies a ich sústav“. Astronómovia na rozdiel od astrológov používajú vedecké metódy, zatiaľ čo astrológovia nie. Keďže astronómia sa člení na viaceré skupiny napríklad: astrofyzika, astrometria, astrobiológia, astrochémia a ďalšie iné, človek získava veľké množstvo informácií a poznatkov. Počas svojho života nemá čas, aby ich využil. Zároveň si musíme uvedomiť, či sú nám tieto informácie potrebné pre spásu našej duše.

Protojerej Miroslav Humeník,

dušpastier pre Lomné, Bžany, Kručov

Astronómia je veda o vesmíre, zaoberajúca sa vznikom, vývojom, stavbou, rozložením, pohybom a vzájomnými interakciami vesmírnych telies a ich sústav. Zároveň skúma fyzikálne a chemické vlastnosti astronomických objektov, ako aj procesy, ktoré ich vyvolávajú. Je to veda, ktorá nehľadá duchovný rozmer, len sa usiluje výskumom nájsť súvislosti vesmíru, pôvod a vznik planét atď. Astronómia je neškodná. Nemala by sa zamieňať s astrológiou, ktorá predpovedá ľudský osud a ľudské záležitosti vo všeobecnosti, vo vzťahu k jasným pozíciám astronomických objektov na oblohe. Aj keď obe zdieľajú spoločný pôvod, sú veľmi odlišné. Astronómovia používajú vedecké metódy, zatiaľ čo astrológia nie.

Protojerej Ján Pajkoš,

duchovný v meste Svidník

Ak to veriaci berie ako vedecké poznávanie, tak nech sa páči... Ak by tomu prikladal iný význam, tak to potom nie je správne konanie.

Spracovala: Jana Savčaková

Tetovanie a piercing

V letnom období sme si viac ako inokedy mohli stále častejšie všimnúť potetovaných ľudí a občas u niekoho zahliadneme aj tzv. piercing, čiže cudzí kovový predmet pripevnený na nejakú časť tela. V našej konzervatívnej kresťanskej spoločnosti sú takéto druhy „skrášľovania“ zatiaľ vnímané negatívne, čo je dobre a dal by Boh, aby to tak zostalo. Pravdou však je, že rôzne druhy tetovania začínajú byť veľmi obľúbené nielen u mužov, ale aj u žien, ba dokonca aj u detí. Je to iba neškodná forma zábavy, alebo by sme sa toho ako kresťania mali vyvarovať? „B“ je správne. Boh nám dal telo, o ktoré sa máme starať a nijako ho nemáme poškodzovať, ani „skrášľovať“. To potom nie sme spokojní s tým, ako nás Boh stvoril. A tetovanie, či piercing je vlastne dobrovoľné porážanie vlastného tela. Keď sa pozrieme do histórie uvidíme, že tetovať sa ľudia dávali prevažne v súvislosti so svojim pohanským náboženstvom. Robili tak pravekí bojovníci, stredoamerickí Indiáni, či Kelti. Rimania používali tetovanie na označovanie otrokov. Neskôr sa tetovali námorníci, väzni, ale aj chlapi na vojne.

Čo je však najdôležitejšie, v kresťanskej Cirkvi bolo v roku 787 tetovanie zakázané. Máme dokonca dvoch svätcov - bratov menom Teofan a Teodor (pamiatka 27.12./9.1.), ktorí dostali prívlastok „Načertaný – popísaný, pomaľovaný“, lebo

Sv. vyznávači Teofan a Teodor Načertaní (Potetovaní)

obraňovali úctu k ikonám a cisár Teofil im zato dal tvár potetovať rôznymi hanlivými slovami. Takto ich chcel zosmiešniť a ponížiť pred ostatnými ľuďmi.

Z toho vyplýva, že dať si na telo vytetovať napr. draka, delfína, či nejaký znak, alebo čokoľvek iné v sebe nesie rozhodnutie na celý život a nie je to len neškodné skrášľovanie, ale Cirkvou zakázané poškodenie svojho tela ako Božieho stvorenia. Daný znak sa pre nás týmto stáva modlou – pohanským bôžikom. Človek nikdy nevie, čo bude v živote robiť a tetovanie či piercing mu môže skomplikovať budúcnosť. Poznám napríklad mnícha s tetovaním na ruke, ktorý predtým viedol búrlivý život, potom sa pokajal a dal sa na cestu k Bohu. Tetovanie mu teraz dosť prekáža a pripomína život, na ktorý by najradšej zabudol. Budme teda rozvážni pri rozhodnutiach na celý život a hlavne toho vyvarujme deti. Aj neškodné tetovačky rozprávkových postavičiek ich môžu učiť, že tetovanie je iba zábava, a pritom je to hriech.

Prot. Peter Soroka

Mýty o Byzantskom impériu:

Rozhovor s Pavlom Kuzenkovom o Cirkvi, štáte, cisárovi a Rusku

Mýty, kliše a omyly o Byzantskej ríši vyrástli v západnej spoločnosti ako huby po daždi. Mnohé tendenčné a neobjektívne názory hlásajú, že išlo o zaostalý a nedostatočne rozvinutý štát, orientálnu despociu s mŕtvou a skostnatenou kultúrou. Aký bol skutočný vzťah medzi štátom a Cirkvou v Byzancii? Ako to bolo s úkladmi na cisárskom dvore a prečo vlastne padol Konštantínopol? Dňa 29. mája 2018, kedy si podľa juliánskeho kalendára pripomíname dobytie Carihradu, zla-tého mesta pri Bospore, publikoval portál Pravoslavie.ru rozhovor s historikom a učiteľom na pravoslávnom teologickom seminári Sretenskom Pavlom Kuzenko-vom. Známy ruský historik a byzantológ v rozhovore s Jurijom Puščajevom rúca predsudky o Byzantskej ríši, kolíske ortodoxnej kresťanskej kultúry a civilizácie.

Byzantská Cirkev nebola súčasťou byzantského štátu

Podľa rozšíreného mýtu bolo byzantské impérium despotickou džavou.

V prvom rade musíme preskúmať pôvod slova „despota“. V antickom Grécku bol despota, technicky povedané, pánom a vládcom domu. Rovnaký význam je možné odhaliť i neskôr. Stručne povedané, toto slovo pôvod-ne označovalo autoritu, správcu či suveréna (v slovanskom prostredí „vladyku“), teda vlastníka niečoho, bez akejkolvek negatívnej konotácie. Približne od 18. storočia začalo slovo despota v európskej kultúre označovať tyrana. A zakrátko už Európanom škripalo v ušiach. Bola to záme-na pojmov. Napríklad, aklamácia εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα, is polla eti, Despota, čo znamená na

mnoho liet, Vladyka, vzbudzovala dojem, akoby pravoslávni boli posadnutí despo-tizmom!

Takže despota je jednoducho správca, ktorý je zodpovedný za určité územie a osoby v jeho jurisdikcii. Ľudia poslúchajú cisára, ktorý im vládne. V tejto subordinácii však niet znakov násilia. Despotizmus bol preto normálnou formou vlády pre všet-kých Grékov tej doby. (Pavel Kuzenkov tu poukazuje na skutočnosť, že pojem despo-ta v Byzancii neoznačoval tyrana, ale legitímneho vladára. Chápanie slova despota v negatívnom význame je produktom novoveku.)

Despotizmus sa často spája so svojvoľnou formou vlády, s prízemnou tyraniou jediného človeka – krutého monarchu.

Všetko, čo ste práve spomenuli, sa nazývalo tyrania. Bolo to považované za zvrá-tenosť, perverziu autority. Gréci považovali autoritu cisára za zákonnú formu vlády.

V rímsko-byzantskej legislatívnej tradícii existuje zákon vydaný cisárom Teodóziom v 5. storočí, ktorý bol v 6. storočí zahrnutý do justiniánskeho kódexu: pokiaľ edikt cisára (verejná vyhláška, z lat. edicere, vyrieť, nariadiť) odporuje zákonom, nesmie byť vykonaný. Inými slovami, aj cisár musí rešpektovať zákony a spravodlivo vládnuť. A za to je zodpovedný pred Bohom. Je zaujímavé poznamenať, že cisár sa vraj povyšoval nad zákonmi a nebol obmedzený ničím a nikým, ale Teodózius II. spútal sám seba tým, že jeho legislatívne akty museli byť v súlade so zákonmi. Proklamoval, že nič nie je úžasnejšie, ako to, keď cisár koná podľa zákona. (Legislatíva bola záväzná aj pre cisárov a zákony ohraničovali ich moc nielen de iure, ale aj de facto).

Existoval v impériu systém kontroly a proporcionality moci?

Áno, existoval, a bol veľmi silný! Po prvé vždy tu bol prítomný senát, ktorému sa hovorilo „Synklete“. Po druhé v niektorých sektoroch zohrávali dôležitú úlohu masy a armáda. A po tretie Cirkev bola vždy nezávislá a nikdy nebola kontrolovaná štátom!

Znamená to, že cisár v skutočnosti nebol hlavou Cirkvi?

Nikdy! Bolo by to vážnym porušením kánonov Cirkvi, keďže tie zakazovali laikom zasahovať do záležitostí Cirkvi. Cisár bol prakticky laik, hoci s osobitným štatútom. Hlava Cirkvi je Christos. (Západná predstava o cézaropapizme sa v tomto kontexte rozpadá ako domček z karát: cisár nemal sacerdotálne funkcie, čo znamená, že nebol cirkevným hierarchom a z duchovného hľadiska bol subordinovaný ktorémukoľvek biskupovi či kňazovi s platnou chirotoniou. Osobitný status cisára vyplýval z jeho vlády, ktorú mu dal Boh.)

To bol však podľa kánonov a pravidiel Cirkvi len ideál. Aká bola skutočná prax?

Bol to konsenzus: keďže Cirkev bola vo svete, cisár v nej pôsobil ako reprezentant profánnej sféry. Predovšetkým participoval na voľbe patriarchu v mene všetkých laikov. Synoda vymenovala troch kandidátov, aby si cisár vybral spomedzi nich. Cisár zvolával ekumenické snemy a definoval hranice diecéz, ktoré vo väčšine prípadov zodpovedali administratívnym hraniciam. V živote Cirkvi preto zohrával významnú úlohu. (Imperátor mal nad Cirkvou administratívny dozor. Nič viac! Hoci v dejinách dochádzalo k situáciám, kedy byzantskí cisári zasahovali do dogmatických sporov, Cirkev na všeobecných snemoch reagovala veľmi citlivo na tieto anomálie a v každodennom živote ochraňovala Ortodoxiu aj za cenu represálií.) Ak by hierarchia Cirkvi z nejakého dôvodu nesúhlasila s vôľou cisára, ten nemal právo zosadiť biskupa alebo patriarchu prostredníctvom vlastného dekrétu. Aby som bol presnejší, cisár mal zákonné právo patriarchu zatknúť alebo ho poslať do exilu, to však mohlo vyvolať v spoločnosti prudké rozhorčenie vedúce k jeho (cisárovej) detronizácii, alebo dokonca až k smrti. História pozná príklady cisárov, ktorých činy, napríklad použitie násilia voči kléru, spôsobovali nepokoje a vzbury. Najznámejšími príkladmi sú ikonoklasti a unionisti (prívrženci cirkevnej únie s Vatikánom). Boli učebnicovými modelmi neprípustného správania, ktoré bolo jednoznačne odsúdené.

Toto je jeden zo základných rozdielov medzi byzantskou a ruskou praxou. Pripomeňme si, že ruské veľkokniežatá a cári taktiež menovali metropolitov a patriarchov. Navyše ruské duchovenstvo v dobách Petra Veľkého prisahalo vernosť trónu, čo v

skutočnosti nebolo iba porušením kánonov, ale i prestúpením Božieho prikázania. V Byzantskej ríši klérus nikdy neskladal prisahu cisárovi. Duchovenstvo slúžilo výlučne Bohu, nepoberalo financie od štátu a nemalo s ním žiaden formálny vzťah. Aby sme parafrázovali tieto skutočnosti v modernom právnom jazyku, byzantská Cirkev bola oddelená od štátu, i keď bola neoddeliteľnou súčasťou byzantskej spoločnosti. Cirkev a štátne inštitúcie pracovali vo vzájomnej harmónii, ale nezávisle. (Tu treba poznamenať, že Byzancia deklarovala samu seba ako kresťanské impérium. Privilegované postavenie kléru sa preto na rozdiel od postmoderných sekulárnych štátnych útvarov vnímalo ako samozrejmosť. Keďže Cirkev sa v Byzancii tešila prirodzenej úcte, nebolo potrebné umelo ošetrovať vzťah Cirkvi a štátu legislatívnou formou. V moderných ateistických režimoch, respektíve v sekulárnom prostredí, v ktorom je Cirkev marginalizovaná, je realizácia tohto byzantského modelu nepredstaviteľná.)

Cisár Justinián so sprievodom a ep. Maximián, mozaika v apside chrámu San Vitale, Ravena, Taliansko, 6. stor.

Nezávislosť je v skutočnosti najdôležitejším názorom misie Cirkvi a jej kazateľského poslania. Nie je náhoda, že najvplyvnejšími mentormi (radcami a mysliteľmi) boli anachoréti (pustovníci) a askéti. Ak je duchovenstvo závislé od konštitučnej moci, sotva bude mať autoritu. Iba ten, kto má slobodu a absolútnu autoritu, môže vyučovať a poučovať. Malo by sa pripustiť, že tento nedostatok nezávislosti a slobody zabraňoval Ruskej cirkvi v predrevolučnom období rozvíjať svoju úlohu. Dependentný štát podkopával jej postavenie, zatiaľ čo v sovietskej ére sa prenasledovaná Cirkev opätovne dožadovala svojej autority.

Je však zlé, ak Cirkev ovplyvňuje štátnych úradníkov? V takom prípade budú zákony mravnejšie a morálka sa zlepši.

Dodržiavať stanovené právomoci nie je najdôležitejšie. Cirkev musí preukázať, že má svoj vlastný program a princípy a pripomínať štátu, že existuje demarkačná línia, ktorá oddeľuje dobro od zla. Cirkev musí vedieť štát z času na čas odsúdiť a verejne ho poučať. Taký bol mechanizmus zachovania autority v byzantskom impériu. Spomeňme si na svätého Jána Zlatoústeho – vzor biskupa pre všetky časy. (Pokračovanie)

Z talianskeho jazyka preložila a upravila Mgr. Lucia Laudoni, PhD. Text písaný kurzívou doplnila autorka prekladu.

Zdroj: <http://www.ortodossiatorino.net/DocumentiSezDoc.php?cat_id=35&i-d=6521&locale=it>

Prep. Jonáš Kyjevský, mučeník po smrti /1/

Ktorýkoľvek chrám a tým viac monastier je kútkom Božieho kráľovstva na Zemi. Sú však také chrámy a monastiere, v ktorých si to uvedomujeme ešte viac. Pre mnohých ľudí sa takýmto ostrovom pravoslávia stal práve Monastier Svätej Trojice a svätého Jonáša v Kyjeve. Každá duša sa tu cíti neopakovateľne príjemne a dobre. Preto ak sem človek príde na hodinu, má chuť zostať tu navždy.

V monastieri je dodnes cítiť prítomnosť záštity a patronátu jeho zakladateľa - prepodobného Jonáša Kyjevského, veľkého starca naplneného blahodarnou láskou. V monastieri sú uložené jeho sväté ostatky, ktoré z neho urobili mučeníka po smrti.

Poslušník starca Serafima

Ivan Myrošnyčenko (svetské meno prepodobného Jonáša) sa narodil v roku 1802 v mestečku Kriukov v Poltavskej gubernii (v súčasnosti predmestie mesta Kremenčuk). Pri hľadaní duchovného vedenia ako devätnásťročný odišiel k hlboko uctievanému starcovi Serafimovi Sarovskému. Takmer 8 rokov bol jeho oddaným a pokorným poslušníkom. Práve po požehnaní svätého Serafima Sarovského sa Ivan stal poslušníkom monastiera Brianskaja Beloberežnaja pustyň (v r. 1836), kde prijal mníšsky postrih s menom Jonáš a bol rukopoložený za jerodiakona.

Monastier svätého Jonáša

Neskôr s Božím požehnaním zbožný mních prišiel do Kyjeva a usadil sa vo Vydubyskom monastieri. Tu sa preslávil svojou cnosťou a dvakrát bol poctený zjavením Presvätej Bohorodičky so zá-

stupom svätých (prvýkrát 1./14. marca 1861 a druhýkrát 9./22. marca 1862). Božia Matka udelila otcovi Jonášovi požehnanie a prikázala mu, aby začal výstavbu nového monastiera, ktorý ponesie meno Svätej a Životodarnej Trojice.

Keď sa otec Jonáš rozhodol, že si na pahorku postaví kéliu, vzal si pod svoje duchovné vedenie dvoch mníchov, Ilariona a Gabriela. Ilarion si postavil chatrč z haluziny, v ktorej žil spolu s Gabrielom. Neskoro večer po mníšskych prácach a dlhých modlitbách k nim prichádzal aj otec Jonáš a bol s nimi celú noc.

Keď 1. marca 1861 vyšiel otec Jonáš na schodíky, pred svojou kéliou v monastieri zbadal na pahorku žiaru a požiar. V strachu o svojich bratov im utekal na pomoc. Keď však podišiel k požiaru, videl, že plameň, ktorý zachvátil chatrč, mníchom vôbec neublížil. Kélia nebo-

la poškodená. V ohnivom stĺpe vedľa kémie uvidel Božiu Matku so zástupom svätých. Vládkyňa Bohorodička sa dotkla jeho hlavy a oznámila mu, že prišla navštíviť miesto, ktoré si už dávno predtým vybral Jej Syn. **„Moja blahodať tu bude prebývať naveky. Neprestajne budem navštevovať toto miesto; mnohí tu budú spasení. Mnohí prídu do tohto monastiera. Prijmi každého z nich, veď všetci sú Božími deťmi“.** Po

týchto slovách Bohorodička ustúpila a bola neviditeľná. V snehu zostali stopy Jej prečistých nôh. Samotná Bohorodička si teda vybrala svojho služobníka prepočtobného Jonáša za toho, ktorý toto miesto preslávi a postaví na ňom monastier.

9. marca 1862 miesto nad pahorkom Vydubychi znovu ožiaril oheň. Starec sa z Vydubického monastiera opäť znepokojene ponáhlal na pomoc svojim bratom. V stĺpe nepáliaceho ohňa opäť uvidel stojacu Bohorodičku so zástupom svätých. Bohorodička potvrdila otcovi Jonášovi Božiu vôľu, podľa ktorej má na tomto mieste začať výstavu monastiera, a povedala mu, že on je len **„hrablami, sekerou, Hospodínom vyvoleným náradím na vykonanie zázračných a svätých skutkov“.**

Ilarion a Gabriel ráno našli starca sediaceho v hlbokom snehu. Starec im všetko rozpovedal a poprosil ich, aby nikomu nič nehovorili. O týchto udalostiach rozprával až v posledných rokoch svojho života. Po vybudovaní monastiera v roku 1910 bol na tomto mieste postavený chrám, ktorý bol v roku 1934 zbúraný. V roku 1996 bol na tomto mieste postavený pamätný kríž.

Takto Bohorodička položila základy nového monastiera, ktorý sa preslávil prísnosťou života svojich obyvateľov a stal sa jedným z duchovných centier na prelomí 19. a 20. storočia.

Najprv sa otec Jonáš postaral o výstavbu skytu (pustovne) pri Vydubickom monastieri. Neskôr bol postavený dvojpodlažný drevený dom a v ňom Chrám Životodarenej Trojice. 4. mája 1864 chrám posvätil predstavený Kyjevského Vydubického monastiera svätého Michala archimandrita Benjamín.

Činnosť Monastiera svätého Jonáša sa začala výstavbou detského domova pre 30 sirôt, školy a nemocnice. Až potom boli postavené kémie pre mníchov. Boli naprojektované aj ďalšie potrebné budovy. V roku 1871 bola dokončená výstavba murovaného chrámu s dvomi

bočnými oltármi: oltárom zasväteným Životodarnej Trojici a oltárom zasväteným ikone Božej Matky „Trojeručica“; v roku 1897 bol inštalovaný nový severný bočný oltár zasvätený Všetkým svätým.

Na území monastiera boli postupne vybudované budovy nevyhnutné pre jeho činnosť: prosforňa – budova, v ktorej sa piekli prosfory, dielne na výrobu sviečok, ikonopisecká dielňa, knihárska dielňa, stolárska dielňa, krajčírska dielňa, obuvnícko-remenárska dielňa, kováčsko-debnárska dielňa, zámočnícka dielňa. Žiaci monastierskej školy pri detskom domove sa okrem vzdelávania sa v rámci všeobecno-vzdelávacích predmetov mohli priučať remeslám v uvedených dielnach.

V Monastieri Svätej Trojice, ktorý svojou rozlohou, majetkom a hospodárskou činnosťou patril k najvýznamnejším monastierom Kyjevskej metropólie konca 19. storočia, pracovali mnohí Kyjevčania. Mnohí obdivovali múdre organizačné schopnosti a starostlivosť predstaveného tohto monastiera, ako aj jeho schopnosť získavať štedré milodary na monastier. Starec bol pritom mimoriadne šetrný a viedol jednoduchý spôsob života.

Starec Jonáš

Hlavnou zásluhou prepodobného Jonáša však bolo vedenie veľkého množstva Hospodinom zverených duchovných ovečiek. Starec mal na pamäti odkaz Presvätej Bohorodičky a s veľkou pokorou a vytrvalosťou ako lopata v rukách Pantokratora (Vševládca) vyhrabával ľudské duše z pekelného ohňa. Asketické úsilie, ktoré je ozdobou jeho života, je vrcholom mníškeho pôsobenia. Starec Jonáš zosobňoval dedičstvo,

získané na duchovných pastvinách prepodobného Nila Sorského, prepodobného Paisija Veličkovského a prepodobného Serafima Sarovského, a odovzdával ho ďalším generáciám mníchov, čím dal 20. storočiu spásonosné učenie o múdrej práci.

Prepodobný Jonáš pôsobil aj ďaleko za múrmi monastiera. Všetky jeho skutky však boli vždy v harmónii s Cirkvou a jej učením a vykonával ich s požehnaním Svätého Ducha, pretože, ako hovorí apoštol, **už nežil on, ale žil v ňom Kristus** (Gl 2, 20). Stal sa duchovným otcom mnohých svetských ľudí. Do monastiera, ktorý už ľudia medzi sebou volali Monastier otca Jonáša, každoročne prichádzalo okolo 500 tisíc pútnikov. Dvere starcovej kélie boli stále otvorené. Ľudia k nemu prichádzali nešťastní, a odchádzali potešení. O uzdravujúcej sile modlitieb svätého Jonáša už chodili legendy. On sám však tajil svoje cnosti. Spásu duší mníchov a pútnikov prichádzajúcich do monastiera považoval tento duchovne skúsený starec za svoju hlavnú úlohu. „Ak chcete vidieť zosnulých prepodobných, choďte do monastierskych jaskýň. Ale ak chcete vidieť živých prepodobných, choďte do Monastiera otca Jonáša“, tak hlboko ľudia uctievali prepodobného Jonáša Kyjevského a jeho monastier. (Pokračovanie)

Zdroj: Светлана Коппел-Ковтун: Преподобный Иона Киевский. Мученик после смерти. Dostupné na: <https://omiliya.org/content/prepodobnyi-iona-kievskii-muchenik-posle-smerti.html>

Preklad z ruštiny: Mgr. Marek Chovanec, PhD. a jerej Mgr. Patrik Hric

Chrám v autobuse

V Moskve bolo pred istým časom na Treťom medzinárodnom pravoslávnom mládežníckom fóre „Minulosť, súčasnosť, budúcnosť“ predstavený inovatívny misionársky prostriedok. Otec Andrej Strelkov je tvorcom jediného chrámu v autobuse v Rusku, ktorý sa môže používať na návštevu odľahlých dedín bez chrámov po celom Rusku.

Otec Andrej takto za posledných sedem rokov slúžil a kázal vo vyše 30 takýchto ďalekých dedinách.

Tento duchovný-misionár precestoval 680 míľ z malého tatarského mesta Zainska, aby sa zúčastnil na moskovskom fóre. Tu si autobus-chrám osobne pozrel aj Jeho Svätosť Kyril a ustanovil, aby sa v autobuse-chráme nachádzali všetky bohoslužobné predmety nevyhnutné na slúženie sv. Liturgie. Pozrel si aj otvor na autobuse, cez ktorý sa dá na jeho streche pripevniť kríž.

Nedávno sa k vzdialeným sibírskeym dedinám vydala aj loď-chrám, kde sa bude slúžiť sv. Liturgia pre sedliakov, ktorí majú do chrámu ďaleko.

Zdroj: Православие.ру

Velké slavoslovie v chráme prep. Serafima Sarovského v Bardejove

Je už niekoľkoročnou tradíciou, že sa 31. augusta schádzajú veriaci z blízkeho i ďalekého okolia do bardejovského chrámu, aby si prišli uctiť pamiatku veľkého Christovho podvižníka, obľúbenca Presvätej Bohorodičky, prepodobného Serafima Sarovského.

Vsenočné bdenie sme začali tak, ako vždy, malým posvätením vody pri vchode do nášho spodného chrámu. Potom sme sa presunuli do horného chrámu, kde sa slúžilo celé vsenočné bdenie.

Úvodným slovom sa prítomným prihovril nastojateľ chrámu mitr. prot. Ján Lakata, ktorý všetkých privítal a pozdravil. Vo svojich slovách vyzdvihol osobu prep. Serafima ako čudotvorca a toho, ktorý pomáha všetkým tým, čo sa k nemu obracajú s prosbou o pomoc. Potom už začalo samotné slúženie, bolo naozaj krásne a hlasy veriacich bolo počuť široko – ďaleko. Po skončení utrene sa k veriacim prihovril o. Ján Košť a nasledovalo pohostenie pripravené domácimi veriacimi, ale aj tými cezpoľnými; bolo naozaj bohaté a chutné. Počas pohostenia sa veriacim prihovril otec Štefan Pružinský slovami o modlitbe. Potom sme sa opäť presunuli do chrámu a pokračovali spievaním akafistov k Počajevskej ikone Bohorodičky a otcovi Serafimovi. Po akafistoch sa Božiemu národu prihovril mitr. prot. Ján Gliganič. Nasledne otcovia duchovní začali čítať modlitby k svätému Pričaščeniju. Nasledovali moleben i panychída a potom sa k prestolu postavili otcovia Ján Košť, Štefan Pružinský, Ján Pilko, Miroslav Pavlenko, Miroslav Humenský, Daniel Omaska a Ivo Petrovaj. Počas Liturgie sa kázňou k veriacim obrátil otec Pružinský. Samotná svätá Liturgia bola veľmi krásna i vďaka peknému spevu bohoslovcov našej bohosloveckej fakulty. Najkrajším momentom Liturgie bolo samotné Pričaščenje. K „čai života“ pristúpili takmer všetci prítomní, ktorí takto zavŕšili celonočné bdenie.

Na samotnom konci sa ešte raz všetkým prihovril otec Ján Lakata, poďakoval otcovi Jurajovi Jurovi, Vasilovi Svydovi, Sergejovi Tomčukovi a Pavlovi Bobakovi, ktorí odišli z bdenia skôr, a všetkým ostatým za spoločné modlitby a poprial im šťastnú cestu domov.

Jerej Ivo Petrovaj

Pochod k zvonici na bojisku

V sobotu 28. júla 2018 sa už po tretíkrát konal peší výstup k zvonici v horách zvaných Skóry v katastri obce Hostovice, kde prebiehali ťažké boje v I. aj II. svetovej vojne. V tzv. Veľkonočnej bitke v apríli 1915 tu bojovali desaťtisíce vojakov Ruskej a Rakúsko-uhorskej armády, medzi nimi aj Česi, Maďari, ba dokonca aj dva pluky zo Slovenska, konkrétne 71. Pechotný pluk z Trenčína a 72. z Bratislavy. Z týchto miest boli prenesené telesné pozostatky vojakov ruskej a rakúsko-uhorskej armády do krypty pod pravoslávny chrám v Osadnom. Na počesť týchto padlých hrdinov postavili v roku 2016 obyvatelia Oravy v čele s pánom Jozefom Krupom a v spolupráci s Klubom vojenskej histórie Beskydy z Humenného ako aj obcou Hostovice spomínanú zvoniciu v nadmorskej výške viac ako 900 m. Odvtedy po ceste k zvonici pribudli informačné tabule o I. svetovej vojne, ktoré sú na dvojhodinovej túre výborným sppestrením chôdze.

Ešte pred pochodom sa konalo polozenie vencov na zrekonštruovanom vojenskom cintoríne z I. svetovej vojny v Hostoviciach, kde miestny gréckokatolícky duchovný Michal Galmus slúžil panychídu. Počas pietneho aktu držali čestnú stráž príslušníci armády SR zo Samohybného delostreleckého oddielu v Michalovciach. Potom sa niekoľko desiatok účastníkov pochodu zo Slovenska, Čiech, Poľska, Maďarska a Ukrajiny vybralo peši k zvonici na Skórah. Po položení vencov slúžil panychídu pred zvonickou za zosnulých vojakov na tomto bojisku pravoslávny vojenský duchov-

ný prot. por. Mgr. Simon Czap a kázňou sa k prítomným prihovril pravoslávny duchovný prot. Peter Soroka z Osadného. Ten sa poďakoval organizátorom podujatia za to, že im záleží na večnej pamiatke a našej úcte k tým, ktorí v okolitých horách položili svoje životy. „*Keď pamätáme a modlíme sa za živých, tí naše modlitby*

nám ešte môžu odplatiť, ale modlitbu za mŕtvych, zvlášť za padlých vojakov, nám môže odplatiť jedine Boh. Preto je krásne, že Vy nehľadáte dočasnú pozemskú slávu, ale staráte sa o slávu často neznámych hrdinov, na ktorých mnohí zabúdajú. Nech si zato aj na Vás Boh spomenie,“ povedal duchovný v kázni. Počas krátkej bohoslužby zaznel zvuk štyroch zvonov pozostávajúcich z nábojníc a po nej vystrelili vojaci salvy na počesť tu padlých vojakov.

Z Klubu vojenskej histórie Beskydy sa prihovril PhDr. Radoslav Turík, ktorý vyjadril potešenie z tejto zvonice a načrtnol ďalšie plány klubu na tomto mieste: „*Vybudovaním zvonice sme s týmto miestom neskončili a v budúcnosti okolo nej plánujeme postaviť pamätníky v nadľudskej veľkosti, na ktorých budú názvy všetkých slovenských plukov, ktoré sa zapojili do bojov v I. svetovej vojne v rámci Rakúsko-uhorskej armády. Keby nám to finančné možnosti dovolili zrealizovať, bolo by to jedinečné miesto na Slovensku,*“ dodal R. Turík. Starosta obce Hostovice Ing. Peter Čopák všetkým poďakoval za účasť a podporu podujatia.

Prot. Peter Soroka

Duchovná púť na hôrke HÁJ

Každoročne sa na známom pútnickom mieste v blízkosti našej obce Jarabina koná duchovná púť na počesť sviatku Uspenia Presvjatoj Bohorodicy. Ani tento rok tomu nebolo inak.

26. augusta sa procesia s veriacimi vydala od chrámu na hôrku Háj, kde sa nachádza kaplnka. Jej história je úzko spätá s tzv. Legnavským monastírom. Zbierka ruských historikov z roku 1843 hovorí, že uhorský kráľ Róbert Karol z roku 1323 venoval kraj plaveckého a staroľubovnianskeho zámku ako dar Filipovi Drugetovi, kde sa spomína aj Legnavský monastír. Bol vyhotovený z dreva a zničený Tatármi. Z monastíru mníši utiekli do Mníška nad Popradom a potom do jarabinských hôr. Piat z nich sa usadili na skale nazývanej Ščinovačka pri hôrke Háj. V zime slúžili za stravu a nocľah v obci Jarabina.

Raz, keď sa vrátili z dediny, našli svojho priateľa mŕtveho pod skalou s veľkou knihou v ruke. Pochovali ho na lúčke Háj, kde neskôr postavili kéliu. Odvtedy lúčku ľudia vnímali ako posvätnú.

Jedného dňa na túto lúčku tajne zahnal svoje stádo miestny obyvateľ Vasil Medvecký – (Griňiv). Keď sedel pri kélii, mal videnie Matky Božej, ktorá mu povedala, aby svoje voly predal a na tomto mieste postavil kaplnku. Túto udalosť zatajil a rozhodol sa voly predať, čo sa mu nepodarilo, pretože voly mu do roka uhynuli. Vtedy sa zdôveril so svojím videním blízkym a chcel splniť, o čo ho Matka Božia požiadala. Vychoval iný pár volov a po ich predaji na hôrke Háj postavil kaplnku, ktorá bola zasvätená Zosnutiu Presvätej Bohorodičky (Uspéniju Presvjatój Bohorodicy).

Zo života prešovskej eparchie

Súčasťou kaplnky je studnička, ktorá je od nej vzdialená asi 150 m a každoročne sa v nej posväčuje voda pri príležitosti pútnickej slávnosti.

V roku 2007 bol ku kaplnke pristavený prístrešok podľa projektu Ing. arch. Jána Derevjaníka (Zlanovoho).

Hoci nedeľňajšie počasie nebolo ideálne a dážď sprevádzal naše kroky, utužovali nás spoločné modlitby a duchovné piesne. Po príchode ku kaplnke sa začala sv. Liturgia, ktorú viedol mitr. prot. Mgr. Juraj Čokina s jerejom Mgr. Vasylom Rusanyukom a prot. Mgr. Rastislavom Ignáčom.

Počas bohoslužby dážď pomaly utíchal a po jej skončení prot. J. Čokina zdôraznil dôležitosť kresťanského poslania v našom živote a poďakoval všetkým veriacim za spoločné modlitby.

Na záver bolo pripravené pohostenie a domáce dobroty našich šikovných žien.

PhDr. Žaneta Štefaniková

Chrámový sviatok v Dubovej – Velebme Hospodina za Jeho blahodať

V nedeľu 23.9.2018 sa v Chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky v Dubovej konali slávnostné bohoslužby pri príležitosti chrámového sviatku (kermešu). Utreňu a svätú liturgiu slúžil spolu s nedávno ustanoveným správcom Pravoslávnej cirkevnej obce v Dubovej (ako aj PCO Hutka) jerejom Danielom Omaskom aj protojerej Ján Kost' (správca PCO Nižná Jablonka a PCO Vyšná Jablonka).

Práve prítomnosť dvoch duchovných a ich duchovná jednota v spoločnej modlitbe (aj s prítomnými veriacimi) pridali tomuto chrámovému sviatku neobyčajne slávnostnú a duchovne hodnotnú atmosféru, ktorá bola ozdobou nielen utrene a liturgie, ale aj obchodu okolo chrámu s čítaním Evanjelií. Isteže, pre veriacych väčšiny PCO našej miestnej Cirkvi je takýto

priebeh osláv chrámového sviatku (kermešu, resp. odpustu) zaužívaným zvykom a bežnou samozrejmosťou. Veriaci PCO Dubová si však takéto, z ich pohľadu, výrazné obohatenie bohoslužobného programu vážia a sú zaň vďační

Zo života prešovskej eparchie

Bohu. Dôvodom je strastiplná cesta dubovských pravoslávnych kresťanov k výstavbe a sprevádzkovaniu vlastného chrámu. Vďaka ich vytrvalosti, ktorej dôležitosť v živote kresťana vo svojej kázni zdôrazňoval o. J. Kost', ako aj hojnosti Božích milostí sa to však aj napriek rôznym prekážkam, ktoré dnes môžeme vnímať ako skúšky, podarilo. Milostivý Hospodin vyslyšal neútlachajúce modlitby na prvý pohľad nízkeho počtu pravoslávnych Dubovčanov pravidelne sa zúčastňujúcich bohoslužieb a vďaka príhovorom Presvätej Bohorodičky, patrónky nášho chrámu i celej obce, v krušných chvíľach zoslať svojmu ľudu blahodať. Pravoslávni Dubovčania na vlastnej koži pocítili pravdivosť a aktuálnosť evanjeliových slov: „Amen, opäť vám hovorím: Ak dvaja z vás budú na zemi jednomyselne prosiť o čokoľvek, dostanú to od môjho Otca, ktorý je v nebesiach. Lebo kde sú zhromaždení dvaja alebo traja v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Evanjelium podľa Matúša 18, 19 – 20). Takouto blahodaťou bolo pred pár rokmi ustanovenie za duchovného správcu tunajšej PCO mitroforného protojereja Juraja Rychvalského práve v čase, keď novopostavenému chrámu hrozila exekúcia (a to práve počas Veľkého štvrtka). Administratívne a diplomatické zručnosti o. J. Rychvalského tomu zabránili. Navyše jeho horlivé modlitby, duchovné skúsenosti i prirodzená múdrosť pozdvihli duchovný život zverených duchovných detí. Angažovanosťou o. J. Rychvalského sa Dubovčanom podarilo pri chráme postaviť chýbajúcu zvonicu. Hospodin požehnáva PCO Dubová aj cerkovníkmi, keď aj napriek minimálnemu počtu mužských veriacich stále dáva tak, že túto službu má kto vykonávať. Veľká vďaka a úprimné zaupokojné modlitby v tejto súvislosti patria nebohému Jozefovi Skarupovi, ktorý takto dubovskému chrámu dlhoročne slúžil. Rovnako Božou prozreteľnosťou bol za zastupujúceho správcu PCO Dubová ustanovený jerej Slavomír Hudák (správca PCO Vyšný Orlík a PCO Nižný Orlík). Jeho úpenlivé modlitby za všetkých pravoslávnych Dubovčanov a podnetné kázne boli neoceniteľnou duchovnou prípravou veriacich na návrat k tradičnému juliánskemu kalendáru. Napokon Hospodin požehnal Dubovej nového kňaza, správcu cirkevnej obce. Vďaka horlivosti a entuziazmu o. Daniela Omasku sa bohoslužobný program v dubovskom chráme obohatil a zintenzívnil, čím sa veriacim otvárajú nové možnosti pre ich duchovný rast. Veríme, že spoločným úsilím a modlitbami s novoustanoveným duchovným otcom sa v blízkej budúcnosti podarí dubovský chrám zveľadiť ikonostasom.

Otcovi Danielovi želáme veľa duchovných síl a blahodať Svätého Ducha pri plnení jeho neľahkého poslania a pravoslávny Dubovčanom prajeme duchovné napredovanie. Nech Presvätá Bohorodička aj naďalej ochraňuje a žehná našu dubovskú cerkvu, aby sa počet jej modlitebných návštevníkov len zvyšoval. Presvjataja Bohorodice, Zastupnice naša, moli Boha o nas!

Marek Chovanec
PCO Dubová

Slávnosť v Novej Bošáci - panychída za pravoslávnych vojakov padlých za vieru a vlasť

V nedeľu 16.9.2018 pri príležitosti sviatku Sviatka hlavy svätého Jána Krstiteľa, kedy si Pravoslávna cirkev spomína na vojakov padlých v poli za vieru a vlasť, sa v obci Nová Bošáca, v osade Grúň, pri masovom hrobe vojakov Červenej armády, uskutočnilo stretnutie občanov, ktorí vzdali úctu tu padlým vojakom Červenej a Rumunskej kráľovskej armády.

Ako som pripomenul i v príhovore k účastníkom, nemáme medzi sebou pravoslávne cirkevné spoločenstvo, máme ale u nás, v našej doline, veľké množstvo príslušníkov tejto kresťanskej cirkvi - v masových hrobách. A ešte viac ich tu prišlo o život, iba miesto ich posledného odpočinku je na Slavíne alebo vo Zvolene. Vojakov Červenej armády a Rumunskej kráľovskej armády padlo počas bojov na tomto malom kúsku Slovenska viac ako 600. Každý z nich mal svoju rodinu, matku, otca a mnohí aj deti. Každý z nich niekomu chýbal a oni svoj život ukončili u nás. Mnohé rodiny dodnes netušia, že tu leží ich príbuzný.

Nevzdávala sa úcta mocným tohto sveta, vzdali sme česť tým, čo niesli na svojich pleciach najväčšiu ťarchu vojny, radovým vojakom. V minulých dvoch rokoch sme spoločne poskytli dušiam kresťanov - vojakom Červenej armády, pochovaným v tunajších masových hrobách, po temer troch štvrtinách storočia náhradu za kresťanský pohreb.

Teraz sa tieto hroby podarilo obnoviť. V minulom roku na miestnom cintoríne a tohto roku v osade Grúň. Poďakovanie a rešpekt patrí všetkým, čo sa o tieto skutky zaslúžili. Ich terajší stav je už dôstojný obeť vojakov v nich spočívajúcich. Hlavné pomníky na Grúni, dominantu regiónu, teraz návštevníkom kraja reprezentuje nielen jeho históriu, ale i to, aký vzťah k nej majú jeho obyvatelia. Osobitne je na mieste dať na vedomie, že jeho rekonštrukcia bola vykonaná z prostriedkov Ruskej federácie a tiež prístup starostu obce Nová Bošáca, ktorý zabezpečil v rekordnom čase všetky potrebné povolenia, dokumenty a odborný dohľad.

Tak ako i v predchádzajúcich rokoch sa zúčastnili na tejto akcii kluby vojenskej histórie: „Západ“ z Boleráza a „Duklianský priesmyk“ z Trenčína. Vzorne vykonali čestnú stráž a salvu na počesť padlých. Prezentovali dobovú výzbroj a výstroj vojakov, ktorých pamiatku sme si pripomínali.

Občianska časť spomienky

V tejto časti, položením vencov, kvetov a so sklonenými hlavami si uctili pamiatku padlých starostovia okolitých obcí, spolu s viceprimátorom Nového Mesta nad Váhom JUDr. Fraňom, 1. tajomníkom Veľvyslanectva Ruskej federácie p. Nikolajom Ryžovom, predstaviteľmi Obl. organizácie SZPB Nové Mesto nad Váhom a Trenčín, členmi klubu Arbat Trenčín a Ruskej asociácie Berega Trenčín. Naše stretnutie bolo o pamäti, piete, úcte a tolerancii. Dosvedčuje to skutočnosť, že sme si spoločne pripomenuli pamiatku na týchto vojakov spôsobom, ktorý rešpektuje duchovné a kultúrne tradície krajín, odkiaľ pochádzali a to už tretím rokom.

Nepoznám ani iné slová na pomenovanie postoja našich miestnych kňazov katolíckej a evanjelickej cirkvi k tejto veci. I oni sa zúčastnili. Každý iným spôsobom. Symbolicky i osobne. Predniesol som pozdrav účastníkom pietneho zhromaždenia od kňaza miestnej katolíckej farnosti pána farára Mgr. Jankoviča a časť z neho si dovoľujem uviesť:

„Udalosti, ktoré tieto obeť prežili počas svojho života, sú v každom prípade pre nás ľudí, zatiaľ ešte žijúcich na tejto Zemi, výzvou poučiť sa z nich, ako aj možnosťou vyslať za nich Pánu Bohu, Pánovi života a smrti, aspoň krátku prosbu za ich večný pokoj duše. Rád sa k takejto prosbe pridávam, ako tak každoročne robíme, v modlitbách za nevinné obeť vojen, spolu s celým mojím spoločenstvom veriacich, osobitne počas prvých novembrových dní.“

Zo života prešovskej eparchie

Mgr. Drottnerová, farárka cirkevného zboru evanjelickej cirkvi a. v. Zemianske Podhradie, v príhovore dojímavo rozpovedala vojnový príbeh, ktorý priblížil zúčastneným, že ani v čase najväčšieho ohrozenia nádej nezomiera a s pomocou Božou sa dá nebezpečenstvo prekonať. Vyzvala, aby sa ani v budúcnosti nezabúdalo na pamiatku obetí a tých, čo bojovali proti zlu.

To, že takéto podujatie oslovuje ľudí zo širokého okolia, dosvedčuje i účasť občanov Trenčianskych Stankoviec, ich vystúpenie s protivojnovou básňou a krásnym spevom za sprievodu harmoniky. Využil som túto príležitosť na pripomenutie toho, že i napriek ateizmu, ktorý bol v Sovietskom zväze, najmenej polovica radových červenoarmejcov bolo veriacich, drvivá väčšina z nich pravoslávneho vyznania a že v Rumunsku, počas 2. svetovej vojny, žilo 95% ortodoxných pravoslávnych kresťanov. Vojaci nosili pri sebe kríže, medailóny a obrázky svätých. Je zrejmé, že i pohrebné zvyklosti rumunskej armády rešpektovali kresťanské tradície.

Poukázal som i na počiny obyvateľov Zabudišovej, miestnej časti obce Bošáca - osadenie kríža na mieste zostrelu rumunského lietadla v Polome pri Dúzniku, kde zahynuli 4 letci, informačnej tabule a dnes už tradičné pochody a spomienkové stretnutia, pri výročí tejto tragédie. Starostka susednej obce Ivanovce sa do týchto aktivít zapája a je potrebné povedať, že rok od roku sa úroveň tejto občianskej iniciatívy zvyšuje. Vzácné je to, že to je výlučne aktivita miestnych občanov. Neľutujú svoj čas a finančné prostriedky na vec, ktorú považujú za správnu.

Duchovná časť

Slávnosť mala i svoju duchovnú stránku a rozmer. Jerej Mgr. Marek Kundis, duchovný správca Pravoslávnych cirkevných obcí Brezová pod Bradlom a Piešťany, slúžil malú panychídu za duše padlých vojakov. Na počesť padlých rumunských vojakov zaznela i modlitba za pokoj duší v ich rodnom jazyku. Pre nás, čo nie sme pravoslávneho vyznania, bolo zvláštnym a výnimočným zážitkom sledovať bohoslužbu a počúvať modlitby a spev v cirkevnoslovančine. Teraz to bolo zvýraznené i účasťou pravoslávnych veriacich z Brezovej pod Bradlom a Piešťan, ktorých spev spoločne s kňazom tento zážitok umocnil. Nemôžem hovoriť za druhých, ale na mňa z toho dýchalo niečo starobylo dôstojné.

Jerej Marek Kundis oslovil prítomných, poďakoval miestnym obyvateľom za možnosť bez prekážok a protivenstva pomodliť sa, spolu so svojím spoločenstvom veriacich, za duše pravoslávnych vojakov, ktorý v našom kraji padli. Uvádzam niekoľko jeho myšlienok:

„Tieto hroby majú pripomínať veriacim ľuďom potrebu modliť sa za záchranu duší našich osloboditeľov a ich pokojný odpočinok. Nie každý človek sa vie vyrovnáť s pocitom, že musí zabíjať, hoci ide o obranu vlasti pred agresorom. Títo vojaci nemali inú možnosť, preto je potrebné modliť sa za ich duše, lebo nevieme, s akým vnútorným rozpoložením prechádzali z tohto pozemského života do miesta večného odpočinku, kde

Zo života prešovskej eparchie

budú očakávať vzkriesenie. Pre neveriacich nech sú tieto hroby mementom a silným odkazom pre všeobecnú snahu o mier a pokoj, aby sa už nikdy viac neopakovali hrôzy vojny."

Po jeho príhovore bola piesňou „Vičnaja pamjat“ ukončená tá formálnejšia časť Spomienky.

Niekoľko slov na záver...

Na záver nášho stretnutia mali jeho účastníci možnosť vypočuť si i krátky výklad o priebehu bojov v našom kraji na konci vojny, o účasti a obetiach oboch armád, ktorých vojakov sme si pripomínali. Tejto úlohy sa veľmi zodpovedne zhostil pplk v.v. MUDr. Miroslav Malay, PhD. z organizácie SZPB Trenčín. Sprostredkoval miestnym obyvateľom informácie, ktoré boli zaujímavé a nové i pre tých, čo sa vojenskou históriou zaoberajú dlhú dobu. Jeho odbornú prezentáciu, s pripomenutím historických faktov a súvislostí, považujem za veľký prínos.

Považujem za dôležité, že takto poňatá „Spomienka“, ako zvykneme nazývať toto podujatie- stretnutie občanov a veriacich rôznych cirkví, umocnená bohoslužbou, upútala pozornosť verejnosti a zúčastnilo sa na nej mnoho ľudí, miestnych i z väčšej vzdialenosti. Stretol som sa iba s pozitívnymi reakciami účastníkov a niektorí neskrývali ani dojatie. Viacerí sa vyjadrovali v tom zmysle, že sa na takomto podujatí zúčastnia i na budúci rok.

Ako sa ukazuje, možno sa podarilo založiť tradíciu. Všetko ale závisí od ľudí. Od ich ochoty a potreby duchovným spôsobom dať najavo svoje postoje a presvedčenie. Na základe týchto reakcií teda dúfam, že podujatie sa nám podarilo realizovať dôstojne a prinieslo účastníkom i duchovný zážitok. K tomu sa ale môžu vyjadriť iba tí, čo sa na ňom zúčastnili a sledovali jeho priebeh.

Prosím tých, čo budú čítať tieto slová, o zamyslenie. Prosím, ak budete prechádzať okolo hrobu vojaka, čo padol pri obrane svojej vlasti a bojoval za prežitie národa, venujte jeho pamiatke svoju modlitbu a ak to bude možné, položte mu na hrob kvet alebo zapáľte sviecu. Ten vojak si chvíľku vášho času zaslužil svojou obeťou.

Na záver si dovoľujem uviesť slová 1. tajomníka Ruského veľvyslanectva, p. Nikolaja Sergejeviča Ryžova, ad-

resované organizátorom Spomienky a všetkým, čo sa podieľali na jej realizácii:

„Je pre mňa hlbokým zážitkom počuť, pri pietnom akte na pamiatku padlých vojakov, slovo Božie. Je potrebné ďalej odovzdávať posolstvo Isusa Christa, pretože je to prirodzené pre každého veriaceho človeka.“

Marián Mitánek

Скрашлёваня храму во Видрані

Літной обдоя є ідеалным моментом на управу а скрашлёваня наших православных храмов. Небыло тому іншак ані во Видрані в Меджілабірцях, де віруючі с іх духовным пастіром сполучні прінеслі жертву Господу Богу. Найперше вымынілі длажку, жебы наследні закупили ай новыи покроец. З тої нагоды справца парохії Йосіф Балберчак высловіл тоты слова: „Дякую выштыкым

віруючым, котры пріспілі молитвами, роботом, фінанчні ці їдлом а тыш майстрові Павлові Чандікові із Замутова за ёго винікаючо одведжену роботу за симболичку одплату. Няй ім Всевышный наш Спасітель стонасобні нагородіть іх труды.“

Окрім того, контінуалні продовжує розпіс, котрый, як нам повіл ёго автор, отец Балберчак, є заміряный на ангелскы чыны, кедьже храм є засвяченый святому Архістратігі Міхаїлу. Попрі найвызнамнішых хрістіянскых праздныках (Пасха, Рождество), є хронологічки зображена гісторія нашой Православной Церкви од первых мученіков, через освободжіня Церкви, Велыку Мораву, Покрещенія Русі аж по найновшых карпаторускых святых звязаных с нашим регіоном. В лабірскім краї є особітна важность прікладована Пресвятой Богородіці а так наліво і направо од іконостасу суть умістнены дві локальні іконы – чудотворна Краснобрідска і Почаєвска Матер Божа. „Віріме, же на празднык святого Міхаїла са нам, за участі нашого владыкы Растіслава, подаріть тот розпіс ай посвятыти“, выявіл своє желаніє отец Балберчак.

Йосіф Бадіда

Chrámový sviatok Narodenia Presvätej Bohorodičky v Hažíne, okr. Michalovce

V nedeľu 9. septembra sme oslávili spolu s veriacimi na Pravoslávnej cirkevnej obci v Hažíne, okr. Michalovce, radostný chrámový sviatok na počesť Narodenia Presvätej Bohorodičky. Sv. Liturgiu slúžili duchovní mitr. prot. Ján Choma, mitr. prot. ThDr. Štefan Horkaj a miestny duchovný mitr. prot. Ladislav Fedor.

Duchovný Štefan Horkaj v kázni zdôraznil našu možnosť obracať sa pravoslávny m veriacim nielen k Bohu, ale aj v našich modlitbách a piesňach k Matke Božej

Zo života michalovsko-košickej eparchie

Bohorodičke. Pravoslávny slovanský cyrilo-metodský obrad má mnoho piesní a modlitieb aj k Bohorodičke a má mnoho zázračných ikon Bohorodičky vo svete. Boh a Bohorodička preukázali svoju zázračnú moc nielen cez ikonu Márie Povčanskej, Klokočovskej, Kazanskej a prostredníctvom iných ikon a aj cez tie naše ikony v našich chrámoch na Slovensku.

Boh a Bohorodička aj tu v Hažine pomohla Vám, pravoslávny veriacim, postaviť tento chrám počesť Bohorodičky s pekným ikonostasom a vnútorným zariadením. Dali Vám vieru, odvahu a silu postaviť tento chrám. Preto sa v živote nikdy a ničoho nebojte. Keď sa Boha a Bohorodičky neopustíte, vždy Vám pomôžu všetko v živote prekonať a prežiť, všetky problémy a situácie osobné, rodinné, spoločenské a aj cirkevné s ich pomocou všetko zможете a vyriešite v živote.

Treba si nám pravoslávny veriacim zapamätať, že s Bohom a Bohorodičkou sa nám v živote ľahšie žije a riešia sa nám naše problémy, moje a naše spoločné. Dobré si zapamätajme slová Isusa Christa, ktorý hovoril, proste a dostanete, klopkajte a otvorí sa vám a toto nám hovorí aj dnes cez sv. Evanjelium.

Prot. ThDr. Š. Horkaj

Chrámový sviatok PCO Cejkov 9.9.2018

„Narodenie Presvätej Bohorodičky prinieslo radosť celému svetu, pretože zvestovalo skorý príchod Spasiteľa sveta Isusa Christa. Aj náš krásny chrám sme zasvätili jej narodeniu. Dnes anjelským pozdravením sa zvony v našom chráme ozývajú a každý verný kresťan narodenie Bohorodičky slávi spevom a modlitbami ju prosí, aby nás nikdy neopustila a stále nás ochraňovala.“

Týmito peknými slovami, chlebom a kvetinami sme privítali nášho vysokopreoslveteného vладыку Juraja v Cejkove na chrámovom sviatku. Spolu s vладыkom slú-

Zo života michalovsko-košickej eparchie

žili svätú archierejskú Liturgiu aj duchovní otcovia: protosynkel mitr. prot. Mgr. Vasil Bardzak, PhD., arcidekan, prot. Mgr. Juraj Šatala, prot. Mgr. Juraj Halanda, jer. Mgr. Ivo Ozimanič, jer. Mgr. Miroslav Pavlenko, miestny kňaz jer. Mgr. Radoslav Paisij Lupjan a archidiakon Mgr. Matúš Spišák.

V kázni sa veriacim prihovoriť samotný vladyka Juraj a jeho slová boli duchovným zážitkom. Pripomenul veriacim, aká je dôležitá účasť na svätej Eucharistii; podobne aj krásne vysvetľoval dôležitosť modlitby, ktorá by nemala byť iba monológom, recitovaním tzv. prázdnoslovím, ale mala by byť praktizovaná ako dialóg v prvom rade s Bohom, Bohorodičkou a svätými.

Pozvanie na chrámový sviatok prijal aj starosta obce Ladislav Slovjak, a nielen jemu, ale aj všetkým veriacim z cirkevných obcí z Cejkova a Kašova sa miestny duchovný poďakoval za pomoc pri rekonštrukcii farskej budovy. Po ukončení sv. Liturgie, tak ako je zvykom v našej eparchii, sa posväcovalo kolivo a lámal slávnosť koláč.

Touto cestou sa chceme poďakovať všetkým veriacim z okolitých obcí, ktorí prišli a duchovne nás podporili a vyprosujeme od Presvätej Bohorodičky, aby ich ochraňovala a svojimi príhovormi u svojho Syna, nášho Boha, všetkým nám vyprosila zdravie, Božie požehnanie, šťastie, lásku.

Na mnohaja i blahaja lita!

Mládežníčky Alexandra a Petra z Cejkova

Slávnosti v Šamudovciach

V nedeľu 23.9.2018, v deň, kedy Pravoslávna cirkev oslavuje Počatie sv. Jána Krstiteľa, Predchodcu nášho Hospoda Isusa Christa, navštívil Jeho Vysokopreosvietenosť vladyka Juraj veriacich Pravoslávnej cirkevnej obce v Šamudovciach. Spoločne s duchovným správcom jerejom Patrikom Hricom slúžili archijerejskú sv. Liturgiu pri ostatkoch tohto svätca. Tento deň navyše Pravoslávna cirkev spomína novomučeníka

Stanka (Stanislava), mládenca, ktorý sa iba ako 15-ročný nepodvolil hrozbám Turkov a položil svoj život za Christa. Veľká vďaka patrí vladykovi Jurajovi, ktorý priniesol ikonu a ostatky tohto svätca a veriaci tak mali možnosť uctiť si ho.

Nech Hospod' Boh na prihovor sv. Jána Krstiteľa i novomučeníka Stanka vypočuje naše prosby, žehná celý pravoslávny ľud a daruje Jeho Cirkvi pokoj v tomto čase.

Jerej Patrik Hric

Pravoslaviáda

Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku - SYNDESMOS
skupina Košice a PCO Košice

Vás srdečne pozývajú
na **13.ročník**
obľúbeného
športového dňa

Pravoslaviáda

Kedy: **10.11.2018**
o 9:00

Kde: Sídliisko Dargovských hrdinov
ZŠ Ľudovíta Fullu, Maueroва 21
(MHD č.15, zastávka Miestny úrad)

Účast' potvrdiť **do 4.11.2018**
tel.č. 0944 933 934
bpm.kosice@gmail.com

od
14
rokov

Rekonštrukcia chrámu v Komárne - prosba

Drahí duchovní otcovia, milovaní v Christu bratia a sestry!

Ako duchovný správca Pravoslávnej cirkevnej obce v Komárne sa na vás obraciam s prosbou o pomoc. Cirkevná obec v Komárne bola založená v roku 1511. Chrám, v ktorom teraz slúžime, bol postavený v 17. storočí. Je to jediný barokový pravoslávny chrám na Slovensku a je jedným z najstarších na našom území.

Chrám je národná kultúrna pamiatka a jeho stav je havarijný. Aj keď sa o to všemožne snažíme, stále sa nám nedarí získať prostriedky z fondov na jeho rekonštrukciu. Polovica strechy je v katastrofálnom stave a hrozí jej zrútenie. Z veže sa odtrhávajú ozdobné listy a rôzne časti fasády. V chráme sa nachádza mnoho vzácných historických predmetov (od 15. st.) a ikon, ktorými reprezentujeme Pravoslávnu cirkev doma a v zahraničí na rôznych výstavách. Chrám s jeho vzácnym inventárom sa podarilo uchrániť počas oboch vojen až doteraz. Ak však nezačneme s nevyhnutnou rekonštrukciou, hrozí jeho poškodenie.

S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava, arcibiskupa prešovského, metropolitu českých krajín a Slovenska, vás preto prosím o pomoc pri jeho obnove. Vítaný je akýkoľvek druh pomoci na záchranu tejto vzácnnej pamiatky. Ak sa rozhodnete pomôcť finančne, môžete tak urobiť osobne, alebo na účet cirkevnej obce vedený v Slovenskej sporiteľni **SK32 0900 0000 0000 2638 5658**.

Za vašu pomoc vám zo srdca ďakujem a vyprosujem od Hospoda Boha pevné zdravie a Jeho nebeské požehnanie. Vaše mená budú spomínané pri každej jednej Liturgii v tomto chráme na veľkom vchode: **„za blažených budovateľov, skrášľovateľov a darcov tohto svätého chrámu“**, pokiaľ bude chrám stáť a budú sa v ňom konať sv. Liturgie. U Hospoda Boha však budú vaše mená zapísané zlatými písmenami vo vašej knihe života už naveky.

S láskou v Christu

*Jer. Mgr. Miroslav Krutský
 duch. správca PCO v Komárne*

OBSAH - 3MICT

Pokrov Presvätej Bohorodičky, 1./14.10. (Sv. Nikolaj Srbský (Velimirovič)).....	3
Sv. moravské knieža Rastislav (Marián Fedo).....	4
Zosnutie prep. Sergeja Radonežského (Jer. Sergej Tomičuk).....	6
Sväté Písmo a jeho užitočnosť pre veriaceho človeka – Tretí žalm (1. časť) (Protodiakon Ján Husár).....	8
Nevyhnutnosť pastierskej služby v Cirkvi 3. (Prot. Peter Kormaník).....	10
Prvý pravoslávny odpust v Ladomirovej (Spracoval: Jer. Miroslav Humenský).....	12
Pravoslávie na území dnešného Slovenska v stredoveku 5 (Prot. ThDr. Štefan Horkaj).....	14
100 rokov od umučenia ruskej cárskej rodiny 4 (Doc. MUDr. Mária Belovičová, PhD. mim. prof.).....	16
Anketa (Spracovala: Jana Savčaková).....	20
Tetovanie a piercing (Prot. Peter Soroka).....	21
Mýty o Byzantskom impériu (Spracovala: Mgr. Lucia Laudoni, PhD.).....	22
Prep. Jonáš Kyjevský, mučeník po smrti /1/ (Mgr. Marek Chovanec, PhD. a jerej Mgr. Patrik Hric).....	25
Zozahraničia	28
Zo života prešovskej eparchie	29
Zo života michalovsko-košickej eparchie	37
Pozvánka	40
Prošba o pomoc pri oprave chrámu	41

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných spoplatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú spoplatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku orthodox.sk. Cena dohodou.

PROSBA: Týmto si vás dovoľujeme požiadať o zaslanie fotografií z vašich cirkevných obcí do pripravovaného stolového kalendára na rok 2019. Rovnako budeme vďační aj za vaše články do Ročenky na rok 2019. Ďakujeme.

Na prednej strane obálky:
Divotvorná ikona „Nečajanaja radost“ v Snine.

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ
св. Кирила
і Мефодія

10
18

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Ročník LXIV/2018
ISSN 0139-9012

**S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arcibiskupa prešovského,
metropolitu českých krajín a Slovenska**

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0940 600 501

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Peter Soroka
Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník,
Ing. Lubomír Ondřís, CSc.

Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň Svidníčka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok **6,- € + poštovné 6,- €**
polročný príspevok **3,- € + poštovné 3,- €**
Účet: IBAN: SK810900 0000 0000 96292967
BIC: GIBASKBX

Objednávky na odber:
Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi
Bayerova 8, 080 01 Prešov
Tel. č.: 051/7724 736
E-mail: mrpc@orthodox.sk
Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.
Číslo indexu: EV 173/08.